

Internasjonal Kvinneliga
for Fred og Frihet
Grunnlagt i Haag 1915

fred og frihet

November 1998

NR. 3/4 • 58. ÅRGANG

WILPF demonstrerer utenfor Verdensbanken i Washington.
Foto: Kari Lochen

~ Innhold ~

"Vær utålmodig menneske" - program for fredsundervisning	side 4
Kvinnenes fredsbevegelse på åttitallet ...	side 8
Verda etter Tsjernobyl	side 10
Rakel Lapin på våpenmesse på Larmens og Lydens dag	side 11

Jenny Mosland tildelt Menneske- rettighetspris	side 13
Solidaritet med Afghanistans kvinner	side 14
WILPFs 27. internasjonale kongress i Baltimore	side 15
Nord-Norge - en del av Nordkalotten	side 26

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF)
Norsk seksjon av:
Women's International League for Peace and Freedom (WILPF)
Grunnlagt i Haag 1915

LANDSLEDER HAR ORDET

- Fra krigskultur til Fredskultur -

Fra Krigskultur til Fredskultur - er det ikke det verdens folk lengter etter, ikke minst gjennom FNs forskjellige organisasjoner.

Generalsekretær Kofi Annan uttalte i et møte i Houston, USA i våres: "USAs uvilje mot å betale sin gjeld til FN går ut over FNs fredsoperasjoner. Gjelden på 11 milliarder kroner bidrar også til å forsure internasjonale relasjoner. Ved å holde tilbake pengene provoserer USA både venner og fiender og ødelegger tilliten mellom landene, og det svekker vår evne til å fungere."

Sterke ord fra Generalsekretæren.

Under IKFFs verdenskonferanse i juli, krever vi at USA skal betale sin gjeld til FN straks og uten betingelser. Vi krever også at USA igjen skal slutte seg til UNESCO, FNs økonomiske, sosiale og kulturelle organisasjon som er solidaritet med menneskeheten, etisk og intellektuelt - det vil si å bygge en fredskultur.

FN har i høst sin 53. generalforsamling, hvor Norge har utsendinger, både fra politikere, arbeidslivet og humanitære

organisasjoner. I år har fredsorganisasjonene fått en delegat med særlig innsikt i kjernevåpen. Det er viktig at Norge deltar aktivt både med hensyn til nedrustning og krav til USA om å betale sin gjeld.

Utenriksminister Vollebæk har i et brev av 29/6 til Bestemødrene mot Atomvåpen uttalt at han gir sin fulle støtte til Kofi Annan og "mener det er svært uheldig at et rikt land som USA ikke innfrir sine forpliktelser overfor FN og dermed setter verdensorganisasjonen i en svært vanskelig situasjon. Fra norsk side fastholder vi at samtlige medlemsland må betale sine bidrag i sin helhet, til rett tid og uten betingelser, slik FN-pakten krever. Norge har påpekt dette ved flere anledninger både i formelle innlegg i FNs generalforsamling og i bilaterale samtaler med amerikanske myndigheter.

Vi vil følge deg og delegasjonens folk i New York i høst!

Kari Engelsgaard

Fred og Frihet

Utgiver: Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet. Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Redaksjon: Landsstyret

Trykkeri og sats: WEBERGS Hurtigtrykkeri & Idéloft, Oslo.

Redaksjonen avsluttet 8.oktober 1998.

LEDER

Til neste år vil Regjeringen legge frem en felles stortingsmelding fra UD og Forsvarsdepartementet om preventivt diplomati og fredsbevarende virksomhet. Norge har søkt en plass i FNs sikkerhetsråd i årene 2001-02. Vi blir leder av OSSE-troikaen i 1999, og er fortsatt medlem av den i år 2000. Dette gir Norge muligheter til å arbeide for preventivt diplomati i mange sammenhenger.

Som et ledd i Kofi Annans reformarbeid i FN har det i sommer vært arrangert et møte i FNs hovedkvarter, der 10-15 av generalsekretærens spesialutsendinger til verdens konfliktområder har vært samlet for å utveksle erfaringer. Det har lenge vært klart at FNs autoritet er blitt svekket, fordi en rekke FN-organer opptrer uavhengig av hverandre ute i felten og har et uklart eller fjernt forhold til FN-organer for øvrig. En drivende kraft i dette arbeidet er den nye visegeneralsekretæren Louise Fremhente (tidligere vise forsvarsminister i Canada), som ønsker å styrke FNs preventive diplomati. På et seminar med FN-ledere, politikere og noen forskere i New York i sommer arbeidet man også med disse problemene. Hovedarrangør av seminaret var det norske forskningsinstituttet FAFO under ledelse av Terje Rød-Larsen, som tidligere var spesialutsending for FN i Midtøsten. Seminaret var i all hovedsak finansiert gjennom et nytt fond for preventivt diplomati som eks-statssekretær Jan Egeland var med på å etablere i 1996.

Norge bidrar med 30 millioner kr til fondet, og deltar som et av åtte land med øremerkede militære styrker i en ny FN-beredskapsbrigade.

Norge har lenge ønsket at FN skulle bli mer effektivt i sin fredsbevarende virksomhet, men Sikkerhetsrådet må reformeres for å gi FN mulighet til å vise større handlekraft.

Nå må fredsbevegelsen kjenne sin besøkelsestid. I den utvikling som nå skjer, må vi stå på for at våre idealer skal få gjennomslagskraft i utformingen av politikken. Vi ønsker ikke militær intervensjon fra NATO, like lite som de fleste landene i den tredje verden, som betrakter det som innblanding i indre anliggender. Vi ønsker konfliktforebygging og konfliktløsning som ikke minst innebærer sosialt og økonomisk rettferdige levekår. Fredsbevegelsen må legge opp en strategi for å påvirke politikerne og folkeopinionen. Med en sterk folkeopinion i ryggen våger sannsynligvis politikerne å stå hardere på. (De fleste ønsker jo gjenvalg.)

Kan vi greie dette? Jeg tror det, hvis viljen er sterk nok. men det fordrer samarbeid med andre organisasjoner, avisinnlegg, innspill i media og - ja, kom med forslag!

Kari Løchen

Deadline for nr. 1/99: 10. januar

"Vær utålmodig menneske"

Sandnes IKFF med program for fredsundervisning

IKFF skal arbeide for en konstruktiv fred i et økologisk bærekraftig samfunn. Det betyr at det må arbeides for et samfunn uten undertrykking og terror, heter det i IKFFs formålsparagraf. Fredsundervisning i ungdomsskolen innebærer blant annet å skape forståelse for hvilke mekanismer i samfunnet som er konfliktskapende, og lære alternativ konfliktløsning til krig og vold. Noen lærere på Giske ungdomsskole i Rogaland, også medlemmer av Sandnes IKFF, har i flere år arbeidet med fredsundervisning. I dette nummeret skriver de om sine erfaringer og gir konkrete tips til hvordan undervisningen kan planlegges til inspirasjon for lærere andre steder.

Tidlig på 1980-tallet var ordet fredsundervisning lite brukt i ungdomsskolen. Elevene sine historielære-bøker handlet mye om mektige menn og grusomme kriger - og om årsakene og virkningene av disse krigene.

På denne tiden begynte flere og flere å tenke "fredstanker" - og i Rogaland ble det arrangert fredsmarsj om høsten mange år på rad. Dette inspirerte lærerne - som faktisk utgjorde en stor del av fredsmarsjdeltakerne.

Undervisningen ble mer og mer tverrfaglig orientert, og mange startet med prosjektarbeid.

Ett av de første prosjektene vi satte i gang fra Giske ungdomsskole, hadde tittelen "Krig - Fred". Vi snudde på det og kalte det "Fred - Krig".

Vi måtte gå inn i litteraturen og

musikken for å finne fredsstoff. På dette tidspunktet var lærebøkene i samfunnsfag temmelig tomme for fredstenking - med hederlige unntak (Theodor Korizinskis bøker for eksempel).

Til å begynne med var disse prosjektene nokså lærerstyrte. Gruppeoppgavene var laget slik at her var stor valgfrihet.

Målet vårt var å prøve å få elevene til å tenke sjøl - bevisstgjøre dem.

Det ble laget undersøkelser om holdninger til krigsleketøy, ansatte i leketøysbutikker ble intervjuet - noe som ikke alltid var like enkelt. I blant ble de unge nesten jaget ut av innehaverne. Elevene laget lyrikk - og musikkprogram som ble framført i lokalradioen.

To grupper var på besøk på et åpent

møte i IKFF-Sandnes. Der la de fram resultatet av arbeidet sitt. Elevene ble intervjuet av lokalavisen og fikk bildet sitt der.

Det ble arrangert en paneldebatt med en yrkesmilitær, en førstegangsmilitær, en militærneker, en prest og en representant fra kvinneligaen. Alle paneldeltakerne ble bombardert med spørsmål. Noen var spontane - andre var utarbeidet på forhånd, en livlig og engasjert forsamling.

Elevene laget også musikkprogram med fredstema. Dette ble framført for andre klasser. Det var tydelig at dette emnet interesserte - og prosjektet er nå vist interesse - og prosjektet er nå årlig begivenhet hos oss, selv om formen har gjennomgått en viss forandring.

● ● ● ● FREDUNDERVISNING PÅ GISKE

Prosjekt i 10. Klasse - konflikter og konfliktløsning

Rammer:

En temauke: 15 timer i fagene norsk, samfunnsfag, kristendomsfag, naturfag. En prosjektuke: 21 timer til fritt arbeid i grupper på 3 eller 4 elever. Lærerne på teamet fordelte gruppene mellom seg og avtalte veiledning i oppstartfase, midt i og etterpå.

Tema-mål:

Sendt ut i eget skriv til foreldre og elever, bestemt av lærerne på trinnet. (Se brev til foresatte)

Prosjekt-mål:

Bestemt av elevene i de ulike gruppene.

Temauke:

Engelsk:

Bøkene har en del stoff om konflikten i Nord-Irland. Dette ble brukt både i temauka og av gruppa som valgte akkurat den konflikten.

Norsk:

Litteratur: Øverland, "Du må ikke sove"; Grieg, "Til ungdommen"; Hagerup, "Vær utålmodig, menneske"; Belsvik: "To gitarer om kvelden".

Arbeidsmåter:

Opplevelse gjennom musikk, opplesing, samtaler, gruppediskusjoner og eget skriftlig arbeid. Her ble det en del fine tekster, både prosa og dikt. Noen ble brukt på fredsgudstjenesten før jul som dannet avslutningen av prosjektet. Dette er en gudstjeneste 10. klassene har ansvaret for, og som er for hele skolen.

Samfunn:

Cappelen Sa 3 "Ung i verden", konflikter og fred: Hva er konflikter, årsaker, noen måter å løse dem på. (Se egen ramme om basisbehov og konfliktløsningsmodell.) Sistnevnte var en del av rammen for prosjektuka. Elevenes valg av konfliktområder skulle omtales etter denne modellen.

Andre tema boka tar opp: Fra vold til krig, ikkevoldsaksjoner som streik, sitt-ned aksjoner, krigsapparatet og økonomi, fred og fredsarbeid.

fortsetter neste side.....

I boka finnes også ei fredstrapp som viser hvordan en kan gjøre noe med sitt engasjement:

Starte med seg selv, skaffe seg kunnskap, arbeide med holdningene sine, praktisere konfliktløsning i privatliv og engasjere seg i organisasjoner og partipolitisk.

Andre hefter og bøker vi bruker:

NRK-heftet Hansejordan: Tema Fred, FN-hefter "Gi freden en sjanse".

Kristendom:

Gyldendal: "En bok om liv og tro", kapitlet "Du skal ikke slå ihjel".

Tilleggsbok: "Fredsarbeid og fredsarbeidere" av Johanne Skog Gripsrud. Den er særlig fin i prosjektdelen fordi den har konkrete eksempler på konfliktløsning og konfliktløsere opp gjennom historien.

Prosjektuka

Rammer (i tillegg til tid):

Se skrevet til hjemmene. Timeplanen ble løst opp, bare kroppsøving og valgfag gikk som vanlig. Elevgruppene som var satt sammen av lærerne for å få heterogene grupper, fikk som første oppgave å bli enige om felles mål for oppgaven. Det førte til at konfliktløsningsmodellen kom i bruk allerede første dagen.

Vurdering:

Framføring, prosessen og rapporten som ble laget, ble vurdert uformelt (uten karakter) i en etterveilednings-samtale. Elevene vurderte sin egen og gruppas innsats, og den veiledningen de hadde fått både muntlig og på eget spørreskjema. Dette og den vurderinga elevene ga et halvt år etter, viste at de var fornøyd med opplegget. De mente at konfliktløsningsmodellen også var nyttig til private konflikter. Det var i framføringen lagt vekt på å velge metoder som viste og ga tilhørerne anledning til innlevelse. Det ble sunget, spilt musikk og dramatisert i tillegg til framlegging av fakta.

Lærerne var også godt fornøyd med organisering og elevenes engasjement. Noe kan alltid gjøres bedre. Neste års 10. klasselærere finner nok sin vri på tema/prosjekt:

KONFLIKTER OG KONFLIKTLØSNING.

Tre lærere for fred. Fra venstre Gro Eriksen, Liv Alsaker og Berit Oldeide. Foto: Johanne Skog Gripsrud

BREV HJEM TIL FORESATTE

KONFLIKTER OG KONFLIKTLØSNING

Mål

- Når prosjektet er over, skal elevene vite noe om hva som er årsaken til konflikter på det personlige, lokale, nasjonale og det internasjonale plan.
- Elevene skal vite om hva som gjøres for å løse konflikter på fredelige måter.
- Elevene skal kjenne til organisasjoner og enkeltpersoner som har bidratt til slik konfliktløsning i historien og i vår tid.
- Elevene skal ha prøvd seg som konfliktløser i egen gruppe og i rollespill.
- Elevene skal ha produsert egen tekst med dette som tema.

Det er fjerde gang elevene har prosjekt. Det bygges derfor på de erfaringer elevene har fra før med henhold til avgrensning, samarbeid, tid og framføring.

Det er fagene norsk, samfunn, kristendom, naturfag og matematikk som inngår i prosjektet. Uke 49 blir temauke der konflikter og konfliktløsning blir vinklet ut fra de forskjellige fagene. Uke 50 blir i sin helhet viet prosjektjobbing. Dobbelttime kroppsøving og valgfag er de eneste fagene som går som normalt. Framføring blir i uke 51.

På team organiseres elevene i grupper som fordeles mellom lærerne. Lærerne har oppfølger- og veilederansvar for sine grupper med tanke på startfase, undervegs og for framføring.

Elevene velger konflikt(er) fra historiebøker, media eller på mer privat plan. En del av framføringen skal være rollespill med innhold hentet fra deres type konflikt. Noe skal være skriftlig. Tekster og annet kan brukes i skolens fredsgrunstjeneste som er 10. klasse sitt ansvar.

Konfliktnivåer:

- I. Konflikter på individuelt nivå
 - innenfor familien
 - på skolen
 - på arbeidsplassen
 - i vennekretsen
 - i nærmiljøet

- II. Konflikter på nasjonalt nivå
 - mellom regionale grupper
 - mellom etniske grupper
 - mellom yrkesgrupper
 - mellom arbeidstakere og arbeidsgivere
 - mellom sosiale grupper
 - mellom politiske grupper

- III. Konflikter på internasjonalt nivå
 - spenner fra mindre grensetvister til sammenstør mellom stormakter

Konfliktårsaker:

- I. Konflikter angående materielle ressurser for å tilfredsstille ressurser for å tilfredsstille grunnleggende behov (mat, klær, bolig, arbeid, energi mv.)

- II. Konflikter angående psykologiske behov (gruppetilhørighet, prestasjoner, status, prestisje, makt.....)

- III. Konflikter som angår både materielle og psykologiske behov.

MINEAVTALEN

Det er nå 60 land som har ratifisert avtalen om forbud mot landminer, og da er den vedtatt selv om enkelte land ennå ikke har underskrevet avtalen, herunder Kina, Russland (Jeltsin sa riktignok en gang de ville underskrive den!) og USA. Norge gjorde det i juni, men vi har ikke hørt mer om USA-minene i våre forhåndslagre, når kommer det?

Denne avtalen kom i stand uten såkaldt consensus-avtale, dvs. alle land skulle være enige. NGOene som sto i spissen for å få til avtalen sammen med noen regjeringer, mente det var nok å kreve flertall for ordningen. Det burde man også få til i den diskusjonen som pågår om forbud mot håndvåpen, hvor en plattform om dette ble vedtatt i Oslo i sommer. Utenriksminister Vollebæk har nå meddelt i FN at Norge har opprettet et fond på 15 millioner kroner for å arbeide mot salg og eksport av håndvåpen.

Gratulerer! - Det er en begynnelse.

Sammenhengen mellom vår livsstil og andres overlevelse

Årets rapport fra UNDP, FNs avdeling for utvikling, er nå klar.

Temaet for denne rapporten er forbruk og ressursbruk. Fokuset rettes mot kløften mellom de som får stadig mer, og de som kjemper for å overleve fra dag til dag. Sammenhengen mellom globalisering og vårt forbruksmønster behandles også.

Rapporten kan fås fra:
FN-sambandet, Storgt. 33A,
0184 Oslo.

Analyse av konflikter

Hvem - Nivå - Hvem er deltakere?
Hvordan - Direkte - Åpen - Skjult?
Hvorfor - Samme mål - Forskjellige?
Løsning - Forebygging - Avtaler?
Konsekvenser - Nå? På sikt?

Grunnleggende behov

Materielle:
- trygghet
- velferd
- økologi
Ikke materielle:
- frihet
- identitet

KVINNENES FREDSBEVEGELSE PÅ ÅTTITALLET

- hva betød den i den store sammenhengen?

Stort engasjement fra kvinnenes fredsbevegelse har ikke hatt noen avgjørende politisk betydning. Dette er en av konklusjonene Else Skjønsberg trekker i en undersøkelse hun har gjort om kvinnenes fredsbevegelse på åttitallet. I artikkelen som følger, skriver hun fra undersøkelsen.

av Else Skjønsberg

I 1996 tok Kornhaug Norsk Fredssenter kontakt og ba meg å skrive om kvinnenes rolle i fredsbevegelsen på åttitallet. Til tross for det store fredsengasjementet som fulgte i kjølvannet av NATOs dobbeltvedtak av 12. desember 1979 var svært lite skrevet om fredsbevegelsen og enda mindre om kvinnenes rolle i den forbindelse. Oppdraget gikk først og fremst ut på å foreta en systematisk kartlegging av aktiviteter og begivenheter.

Etter som arbeidet skred frem ble min arbeidsplass - PROSUS - Program for Forskning og Utredning om et Bærekraftig Samfunn - interessert i problemstillingen. Et av PROSUS satsningsområder er nettopp det sivile samfunns rolle i samfunnsutviklingen og ikke minst betydning folkelig deltakelses betydning for demokratiet. Derfor tilbød PROSUS seg å finansiere en analyse av betydningen av kvinnenes fredsengasjementet som en naturlig avslutning av oppdraget fra Kornhaug.

Eva Nordland har også bidratt til boken med øyeblikksbilder fra marsjene til Paris og Moskva Minsk. Resultatet av det hele er blitt en bok på ca. 200 sider som kommer i november, utgitt av PROSUS, med tittel Kvinnenes fredsbevegelse på åttitallet. Boken kan bestilles hos PROSUS (tlf. 22181170) og Kornhaug Norsk Fredssenter (tlf. 61220964) og

anbefales som julepresang til alle fredsinteresserte!

Stor aktivitet

Kvinnenes fredsbevegelse på åttitallet forteller om de mange tiltakene og aktivitetene norske kvinnene sto for gjennom tiåret, om Kvinner for Fred, Bestemødrene mot Atomkrig og norsk seksjon av Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet. Mest sentralt er de tre marsjene til Paris, Moskva-Minsk og Eidsvold-Trondheim, men det var også andre marsjer. Andre viktige begivenheter er Traktat NÅ med sitt ettårige oppbud av aktiviteter og Traktatfest i Holmenkollen, den store Fredsreisen, Nordisk Forum og mye annet. I ulike deler av Norge, ikke minst i Rogaland, Trondheim og Tromsø var det gjennom tiåret utallige initiativ som understreket kvinners engstelse og sinne over NATOs vedtak om å utplassere en ny generasjon atombomber.

Uten politisk betydning?

I bokens siste del spør jeg hva kom ut av alle fredsaktivitetene, av løpesedlene, marsjene, demonstrasjonstogene, møtene, protestaksjonene, avisinnleggene, politikerhenvendelsene, stands`ene, plakatene, bannerne, osv. Svaret lar seg vanskelig fastslå med noen presisjon. Kvinnenes fredsbevegelse var jo en del av en allmenn

fredsbevegelse som igjen var en del av en internasjonal bevegelse. Likevel kan vi slå fast at kvinnene utgjorde kanskje den viktigste delen av åttitallets fredsbevegelse og at de sammen med mennene lyktes i å politisere sikkerhetspolitikken i Norge.

I forbindelse med NATOs dobbeltvedtak fikk vi nå en langvarig og opphetet politisk debatt mellom og innenfor partiene. Men fredsbevegelsen lyktes likevel ikke i å omgjøre norsk offentlig støtte til NATO, ei heller til å gjøre Norden til en atomvåpenfri sone. På hjemmebane kan vi derfor grovt konkludere med at engasjementet ikke hadde noen avgjørende politisk betydning.

Konsekvenser i Øst

Av alle initiativene var marsjene til Paris og Moskva-Minsk trolig de mest bemerkelsesverdige. I begge tilfellene kom initiativet fra noen ganske få norske kvinner. Om den siste sa Natasha Bereshnaya som den gang var medlem av den sovjetiske kvinnekomiteen, at marsjen var det største som frem til da hadde hendt i USSR, og at den åpnet opp for alt som senere skjedde. Hans-Wilhelm Steinfeld mener også marsjen åpnet opp et nytt kapittel i forholdet øst-vest. Jahn Otto Johansen har langt på vei sagt seg enig. I sin selvbiografi skriver Gorbatsjov at folkenes

fredsønsker påvirket hans beslutning om å ruste ned. Nøyaktig hvilken rolle Vest-Europas veldige demonstrasjoner spilte for Gorbatsjov lar seg vanskelig fastslå, men at de gjorde det lettere å se vanviddet i opprustningen kan det neppe være tvil om.

Harmonitenkning

Det er mange ting ved kvinnes fredsbevegelse som er verd å merke seg. At den ble drevet frem av noen utrettelige ildsjeler er en ting. At svært mange av disse var en generasjon eldre enn de unge kvinnene som hadde drevet frem kvinneopprøret ti år tidligere er en annen. At det var lite overlapp mellom feministene fra syttitallet og fredskvinnene på åttitallet kan i og for seg synes bemerkelsesverdig.

En forklaring kan være at feminismen har vært preget av konflikt tenking; Kjønnskampen har stått sentralt og det er neppe noen tilfeldighet at knyttneven var et sentralt symbol. Fredskvinnene derimot har vært preget av en harmonitenkning. Her er det underforstått at vi alle har felles interesser, og bare folk blir informert om rekkevidden av opprustningsgalskapen vil det bli slutt på krig og ødeleggelse. Barn, fugler og blomster er blant fredsbevegelsens mest brukte symboler.

Alternativ sikkerhetspolitikk?

Kvinnefredsbevegelsens styrke var også dens svakhet. Fordi de hundre blomstene fikk blomstre, følte mange seg inspirert til, på ulike måter å gå ut på gaten for å synliggjøre sin motstand mot atompolitikken. De som følte seg begrenset av den organisasjon eller det miljø de arbeidet innen, forlot det ganske enkelt for å lage sitt eget. Men mangfoldet og åpenheten svekket samtidig slag-

kraften. Det ble aldri utviklet noe realistisk enhetlig sikkerhetspolitisk alternativ.

Var målet å skape en alternativ politikk kan en derfor si at fredsbevegelsen var mislykket. Var målet derimot å mobilisere folke meningen for å synliggjøre opprustningskappløpets vanvid var kvinnes engasjement forholdsvis vellykket. Tusener lot seg bevege, men hva så? Den norske sikkerhetspolitikken forble uforandret om enn omdiskutert.

Demokratiutvikling

Likevel var fredsbevegelsen av sentral betydning - ikke minst for demokratiet. Når kvinner som aldri tidligere hadde deltatt i en offentlig debatt går ut på gaten med sitt syn på hvordan landet bør styres og hvilke verdier det er verd å kjempe for, dreier det seg ikke bare om en seier for den enkelte aktivist, men også for demokratiet som styringsform. I en demokratisk sammenheng har dessuten folkelig deltakelsen ikke bare en politisk, men også en pedagogisk og etisk dimensjon.

Deltakelse av vanlige folk i politikutvikling er kanskje demokratiets mest sentrale komponent, men deltakelsen berører ikke bare vårt styringssystem, men også enkeltmenneskets personlige utvikling. Nettopp ved å bruke seg selv i den demokratiske prosessen bidro fredsaktivistene til å stadfeste og utdype demokratiet, og til å videreutvikle det.

Det er ikke bare politikerne, men også borgerne som ansvarliggjøres overfor fellesskapet. At så mange tok det ansvaret det er å bidra til større offentlig og personlig selvforståelse er noe de og vi har grunn til å være glade for. At opprustningsgalskapen så grundig ble satt på kartet er deres uforbeholdende fortjeneste.

Kriminalisering av atomvåpen

Vi må få en internasjonal kriminalisering av atomvåpnene. Inge Eidsvåg skriver om dette i Dagbladet 7. september 1998 under henvisning til Haagdomstolens betenkning i 1996. Dette er en god optakt til Haag-appellen for Fred som skal finne sted i mai 1999.

Samtidig leser vi om hvordan radioaktivitet sniker seg inn på mange forskjellige vis. USA har hatt sub-kritiske prøver som de kaller det for å sikre seg at atomvåpnene "er gode nok", og nå truer Russland med det samme på Novaja Semlja! Forsvarssjef Arne Solli sier til Teknisk Ukeblad 10/98: "Under de store fellesøvelsene i Nord-Norge kan du se praktisk talt alt av Gulf-krigens utstyr, og dessuten noe som er enda mer moderne i bruk".

Det han blant annet mener er NATOs nye uranammunisjon som sivilbefolkning og soldater ble rammet av under Gulf-krigen og kalles Gulf-syndromet. Da kampene var over lå det igjen 350 tonn uranstøv og splinter på slagmarkene i Kuwait og det sørlige Irak (Link 3/98). I dag syv år etter krigen, lider minst 80.000 unge menn og kvinner i USA av dette syndromet. De lider av svimmelhet, hukommelsestap, muskelsmerter og fordøyelsesproblemer.

I følge Rosalie Bertell, en av verdens fremste eksperter på radioaktivitet og helse, kan nærkontakt med U-238 føre til kreft i lunger, blod, lever og nyrer. Rosalie Bertell har tidligere vært i Norge som IKFFs gjest og kommer hit igjen i oktober, hvor hun skal forelese på et seminar om helsevirkninger av radioaktiv stråling.

Denne uranammunisjon er nå standard utstyr i amerikanske militær enheter verden over og naturligvis også i NATO.

Samtidig som USA støttet av det offisielle Norge snakker om fredsbevarende virksomhet, sender de ut raketter i ren hevnaaksjon. Det rammer sivile og utløser gjengjeldelsesaksjoner fra den muslimske verden som opplever USA som verdens politi.

Verda etter Tjernobyl

"Tsjernobyl" er ikkje over. Konsekvensane av denne ulukka blir berre meir tydeleg etter som tida går. Ekspertane frå Kviterussland stadfesta dette då dei la fram dei siste resultatata frå forskinga si på kongressen i Warszawa i mai 1998 i regi av stiftelsen "Barn av Tsjernobyl". Men diktaturet i Kviterussland fører til at ein ny "taushet" legg seg over Tsjernobyl-problema. Her heng informasjon om Tsjernobyl nært saman med demokrati og menneskerettar.

Av Eva Fidjestøl

Den planlagde fellesturen med minibuss vart avlyst på grunn av for liten påmelding til kongressen. Det var likevel to deltakarar frå Norge på kongressen, Alfred Fidjestøl, Natur og Ungdom, Oslo og underteikna.

Trass i store vanskar vart den 4. Internasjonale Kongressen "Verda etter Tsjernobyl" avvikla. Dei tre tidlegare kongressane har vore i Minsk (1992, 1994, 1996). Av politiske grunnar måtte ein denne gongen flytte frå Minsk til Warszawa. Vi var 120 deltakarar frå USA, Tsjekkia, Italia, Frankrike, Tyskland, Belgia, Norge, Polen, Sveits og Kviterussland. Ein buss med 60 kviterussarar kom frå Minsk.

Deltakarane var ei blanding av forskarar (medisin, naturvitskap og landbruk), mediafolk, aktive innan Tsjernobyl-hjelpeprosjekt, medlemar av NGO (freds, miljø og menneskerettsorganisasjonar).

Professor Nesterenko holdt det same foredraget som på Kornhaug. Han synte statistikk over måling av radioaktivitet i tusenvis av barn og påviste samanheng mellom sjukdom og radioaktivitet i kroppen.

Professor Bandashewskij la fram statistikk og heilt nye teoriar om samanheng mellom hjartesjukdomar og den radioaktive isotopen Cs-137 som folk i dei radioaktive sonene får i seg gjennom maten. Mange unge med meir enn 50 Bq/kg i kroppen hadde problem med hjarte. Nyrene bryt saman slik at cesium når hjarte. Cesium er ei

collegift som øydelegg viktige celler i kroppen. I 1995 vart det klart at 68,5 % av barna i sonene er sjuke, i dei mest belasta områda gjeld dette opptil 80-90%. Små dosar med radioaktivitet over lang tid virkar særleg sterkt. Imunsystemet arbeider feil, og barna reagerer ikkje på vaksine. Dette fører mellom anna til epidemiar av difteri og tuberkulose.

Spesialist i landbruk, professor Pastuchow la fram resultat av si forskning om korleis ulike radioaktive isotopar vandrar gjennom økosystema, og om forsøk med gjødsling og stell av jorda, om sjukdomar, forplantningsforstyrrelser og genetisk, arvelege endringar hos dyr.

Diktaturet legg store vanskar i vegen for hjelpearbeid og barnereiser og oppfordrar flyktningane frå sonene til å reise tilbake og dyrke i den radioaktive jorda, stikk i strid med ekspertane sine råd. President Lukasjenko har oppretta eit nytt departement for internasjonal hjelp. Dei som ønskjer hjelp, må søkje dit for å få lov til å ta i mot.

På siste del av kongressen arbeidde vi i grupper for å planlegge det vidare arbeidet.

Gennadij Gruschewoj oppsummerte omtrent slik: Det er viktig med eit samarbeid mellom vitskap, politikk og humanitært hjelpearbeid.

Tsjernobyl-initiativa omkring i ulike land er avhengige av å få informasjon om målingar av radioaktiviteten og dei medisinske fylgjene av

denne. Det er difor viktig å gjere kva vi kan for at uavhengige forskarar frå Kviterussland når ut med resultatata sine. Dei lever under eit konstant trykk frå politikken i heimlandet, men også frå den internasjonale atomlobbyen.

Hjelpearbeidet må halde fram, men vi kan ikkje løyse Tsjernobyl-problema ved hjelp av gaver. Ungdommen må bevisstgjerast. Fleire barn bør få reise. Ungdom må ut for å lære. Barn som har vore i utlandet er eit demokratisk potensiale. Menneskerettane er globale og ikkje ei intern politisk sak. 23 land har i 10 år hatt Tsjernobyl-program. 200 000 barn har vore på helseferie.

Men i dag er arbeidet vanskelegare enn for 10 år sidan.

Leiarane for "Barn av Tsjernobyl" gav dette eintydige rådet til alle som er med i Tsjernobyl-hjelpearbeid i Kviterussland:

1. Samarbeid ikkje med Lukasjenko og hans folk slik at det fører til styrking av diktaturet.

2. Ta kontakt med Stiftelsen "Barn av Tsjernobyl" i Minsk, slik at arbeidet kan organiserast gjennom dei. Kongressen slutta med at ei/ein frå kvart land kom med helsing. Eg fortalde om Irina og Gennadij Gruschewoj sitt besøk i Norge, om Kornhaugseminaret, om dei mange norske Tsjernobyl-prosjekta og om Erik Cleven sine planar om å arrangere kurs for ungdom frå Kviterussland på Kornhaug eller i Minsk.

Adressa til Stiftelsen er:

Tlf: 00 375 172 34 21 53

Fax: 00 375 172 34 34 58

E-mail: childr@user.unibel.by

Internett:

<http://www.CSS.minsk.by/charity/>

Dokumentasjon av Tsjernobylhjelp i Norge

Her kjem ei oppfordring til alle om å sende meg eit ark med ein kort rapport om Tsjernobyl-prosjekt de har vore med på. Eg trur det kan bety mykje for oss alle å få ei oversikt over alt arbeidet som foregår, dessutan kan vi presentere det for dei som bevilgar pengar.

Sendast: *Eva Fidjestøl, Nils Langhellesvei 82, 5033 Fyllingsdalen*

Nei til Atomvåpen sin sommarleir

11.-18. juli 1998

På Nei til Atomvepen sin tradisjonelle sommarleir på Tromøya utanfor Arendal skal Birgit Dybdal orientere om ein hjelpeaksjon ho har starta. Planen er å sende eit større parti med tørrmelk frå Norge til barn i eit av dei radioaktive områda i Kviterussland.

*Interesserte kan kontakte:
NTA, Youngsøgt. 7, 0181 Oslo
(Tlf: 22 20 58 48)*

Seminar om helseverkna- den av radioaktiv stråling i Oslo 5.-12. oktober

Rosalie Bertell, som er ei av verdas mest kjende ekspertar på dette temaet, var i Oslo i oktober for å halde ein serie med foredrag. Ho er mellom anna kjend for boka: "Ingen umiddelbar fare. Prognose for ei radioaktiv jord", og for at ho var initiativtaker og leiar av Folketribunalen om Tsjernobyl, i Wien april 1996. Ansvarlege for seminaret er SIGI (Sisterhood Is Global Institute) og IKFF (Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet). Reportasje kjem i neste nummer av *Fred & Frihet*.

Rakel Lapin på våpen- messe på Larmens og Lydens dag

*Rakel Lapin fra Sandnes IKFF deltok i sommer på demonstrasjon mot våpenutstillingen i Le Bourget rett utenfor Paris. Hun forteller her om sine opplevelser, en opplevelse hun også fikk sjansen til å si noe om i programmet "Sånn er livet" som tok opp våpen og våpenkjøp og protester mot det.
Av Rakel Lapin*

*Rakel Lapin
Foto: Edel Havin Beukes*

På et kjempeområde i utkanten av Paris viser verdens dyktigste våpenfabrikanter hvert annet år sine mest moderne drapsmaskiner. Et kjempeområde omhyggelig vokta av et fint sprinkelgjerdet av stål høgt som en stovevegg. Politi utafor og innafør. Porten er forsvarlig lukka med en tjukk kjetting.

De "kjøpelystne" kommer fint oppdresta i drosje, to til tre i hver. De blir noe desorienterte. Viser kort til politiet og blir sendt til neste port 100 meter borte. Der demonstreres det også.

De omlag 4-500 demonstrasjonene og de mange plakater og flotte bannere som pynter gjerdet med sine freds- og antivåpenbudskap gjør inntrykk på noen. Tilfeldigvis sitter fire gamle bestemødre her ved porten. Fortauet er godt solvarmt og vi er egentlig glade for å være her. Vi sier ingenting, bare ser på dem, spørrende. Noen slår øynene ned.

På gjerdet rett over hodene på oss henger en liten hvit plakat noe hjelpeløst skrevet: "Thou Shalt Not Kill".

Det er den franske fredsbevegelsen som har satt i scene alt dette "oppstyret". Og de har tenkt på alt. I dag er det lydens og larmens dag. Da alle selgere og utstillere neppe får særlig føling med oss demonstranter, skal de i allefall få høre at vi er her. Og dagen i dag er larmens og lydens dag.

Med kortere og lengre opphold plystres, pipes, hyles og ules det. Tomme metalltønner trilles i gata, trommes på, messinginstrumenter av mange slag, ga fra seg uryddige toner, småtrommer og grytelokk lagde en slags uryddig takt, noen huja og ropte.

På en "holme" som deler gata i to, er det reist omlag 50 hvite kjempehøye flaggstenger. På dem er det heist flagg så store som laken. De blafrer i vinden. De vaier ikke, de står rett ut i full størrelse uavbrutt, som skjelver sårt av det ærend de er ute i. Også vårt norske og de andre nordiske ynker seg under oppgaven.

Midt i alt dette sitter en liten gruppe unge spillemenn. Deres harmoniske lyder blander seg i all støyen, gir en indre tone til alt det andre. Gjør det vakkert. Det som skal være et varsel om død og feilsporing både for dem selv og oss andre.

"Mester Døden" personlig dukker opp på fortauet vårt, sier at han ikke ønsker noen stor innhøsting. Han har mer enn nok å ta vare på. En flott fyr på omlag 2,5 meter vandrer sakte fram og tilbake, fram og tilbake med sin flotte lange svarte kappe og digre hatt. Det er ikke så ofte han er på denne sida av jordskorpa - men nå --- kommer han sjøl med nei-varsel.

Ei ung kvinne, også i svart og uten ansikt, vandrer i timevis fram og tilbake, triller ei tom svart barnevogn, snakker til et barn som ikke er der. Vakkert, dramatisk, smertefyllt!

Ut på ettermiddagen kommer en bil med suppe, brød og drikke. Omtensomt og deilig.

Mikrofoner settes opp og de forskjellige arrangørene får sin taletid, fire eller fem personer. Jeg forstår ikke hva de sier, men jeg ser, og lever midt inne i det de har arrangert.

Siden på dagen går Antony til neste demonstrasjonssted, godt og vel hundre meter fra vårt. Det er visst 60 - 70 demonstranter ved den porten, som er åpen.

Noe må ha skjedd, for politiet vil jage dem. Plutselig uten varsel legger demonstrantene seg pladask på ryggen i gata og blir liggende kanskje en halvtime. Ingen får gå eller kjøre verken inn eller ut. Politiet anlegger en annen tone og alt roer seg.

Samvittighetsfrihet og Fredsskatt

Björg Berg i Tønsberg er aktiv i gruppa for Samvittighetsfrihet og fredsskatt. I et referat fra et informasjonsmøte i november 1997 opplyses det at samvittighetsproblemer med å betale skatt til krigføring ikke er noe nytt. Allerede for 900 år siden nektet han som senere ble St Hugh of Lincoln å betale skatt til Kong Richard Løvehjertes krig mot Frankrike. Nærmere i tid begynte arbeidet for fredsskatt i USA i forbindelse med Vietnamkrigen. Folk har gått i fengsel for sin overbevisning. Andre som betaler skatt legger ved et protestbrev med selvangivelsen.

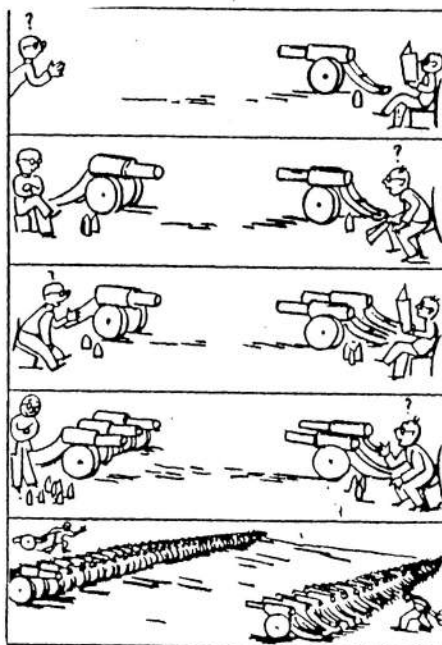
Det er i dag tryggere å være soldat enn å være sivil i en væpnet konflikt. Ved begynnelsen av dette århundret var ca 5 prosent av ofrene i en militær konflikt sivile, i dag utgjør de sivile ofrene 90 prosent. Halvparten av ofrene er barn.

Advokat Erik Hummels fra Nederland har spesialisert seg på fredsjus. I USA ble en lov om et fredsskattfond introdusert i

Representantenes hus første gang i 1972. Ingen land har pr. i dag vedtatt en slik lov, men kampen for samvittighetsfrihet øker. I England er det nå rundt ett hundre som støtter lov om fredsskatt. Den Internasjonale Fredsskattbevegelsen (Conscience and Peace Tax

International, CPTI), er kommet for å bli, og det er tegn i tiden som peker mot en fredskultur. 1. juli 1997 kom 20 vinnere av Nobels Fredspris med en appell om å gjøre år 2000 til året for ikkevold, og om å gjøre det første tiåret av 2000 til FNs tiår for fred.

FN-organisasjonen UNESCO tar i anledning av sitt 50-årsjubileum sikte på en utvidelse av Menneskerettighetserklæringen. Fred skal være både en menneskerett og en forpliktelse.

AKSJON SLETT U-LANDSGJELDA

Aksjon Slett U-landsgjelda har tre krav:

1. Norge må slette den gjelda som fattige og gjeldstyngede land har til Norge.
2. Sletting av gjeld skal ikke gå over bistandsbudsjettet.
3. Norge må bli en aktiv pådriver for gjeldsletting i internasjonale fora.

Det var myndighetene i Vesten og de private bankene som sto bak disse utlånene på 70-tallet. Oljeprisene steg og mange oljeeksporterende land satte inn pengene de tjente i vestlige lands banker. Dette ga et stort valutaoverskudd. For å få avkastning av pengene, satte bankene ned renten og lånte ukritisk ut penger til fattige land.

Nå går den offisielle diskusjonen om u-landsgjeld på hvordan en kan forbedre gjeldssituasjonen til de fattige land innenfor et internasjonalt gjeldsletteinitiativ, det såkalte HIPC- initiativet. Forkortelsen står for Heavily Indebted Poor Countries (tungt forgjeldede fattige land). Det er delt syn på dette i de frivillige organisasjonen (NGOer). Innvendingene går på at ordningene omfatter for få land, det tar for lang tid før gjelden reduseres og det er for lite gjeldsreduksjon som tilbys.

Regjeringen har lagt fram en gjeldsplan som ennå ikke er vedtatt, og den oppfyller langt på vei Aksjonens krav.

Vil du lese mer om Aksjon Slett U-landsgjelds (SLUG) kan du få heftet "Det gjelder Gjelda" fra SLUG, Storgt. 33C, 0184 Oslo, tlf. 22209870, Fax 22203780.

Vi har flyttet - og det er fint!

Landsstyrets kontor er flyttet fra Holsts gt 1. til Storgt 33 C - 4.etg. (inngang Henrik Ibsens gt)

Flyttingen gikk fint, og vi anser endringen som utelukkende positiv. Vi har fått et lyst, pent kontor, og når vi får systematisert og ordnet hyllene, blir det en fin arbeidsplass for de to av oss som kommer til å være tilstede. Mari skal være her tirsdag og torsdag, og Sidsel er tilstede mandag og onsdag. Det er en ekstra pult som gjør det mulig for andre av medlemmene som har behov for det, kan være her når det er nødvendig. Tilgjengeligheten blir bedre enn tidligere. Kontorfellesskapet er mer relevant enn tidligere (Fokus, ForUM, Norges Fredsråd, SLUG m.fl.

Postadressen blir som før: PB 8810 Youngstorget, 0028 Oslo. Telefonnummeret 22 98 26 10 (sentralbord) og 22 98 26 22 (direkte innvalg). Fax-nummer 22 20 37 80 (Marker tydelig at faxen skal til IKFF, for den deles med de andre. E-post: ikff@online.no

Hvis ingen er til stede på vårt kontor, vil det som regel være en resepsjonsvakt mellom kl. 09.00 og 15.30

Velkommen innom!

Jenny Mosland tildelt menneskerettighets pris

I anledning 50 års jubileet for FN's erklæring av Menneskerettighetene ønsket Oslo fylkeslag av Human Etisk forbund å hedre et av sine medlemmer i Oslo som har arbeidet aktivt med idealistisk arbeid relatert til menneskerettighetene. Fylkeslaget hadde mange å velge mellom. Det er mange av medlemmene som er engasjert i solidaritets- og humanitært arbeid innenfor områder som flyktningeproblematikk, antirasisme, fredsarbeid, miljø- og bistandsarbeid.

Valget falt på Jenny Mosland, også aktivt medlem av IKFF gjennom mange år.

Jenny mottok prisen på den internasjonale humanistdagen den 13. juni. Begrunnelsen for prisen er som følger:

"Jenny Mosland har med sine 85 år og store rettferdighetssans, ført en livslang og utrettelig kamp mot all urett, både nært og fjernt.

Som sosionom av yrke har denne uretten i samfunnet ikke bare engasjert henne på fritiden. Hennes utrolige samfunnsengasjement har blant annet gitt seg utslag i utallige leserinnlegg, hvor hun mang en gang har sparket til statskirkens dobbelmoral.

Det er spesielt innenfor kampen for kvinnerettigheter og fredsarbeid at Jenny's innsats er mest tydelig. Hun har sittet i landsstyret i Norsk Kvinneforbund og Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet i en årrekke.

Jenny var initiativtakeren til fredsorganisasjonen 'Bestemødre på Stortingets plass' for 15 år siden. Etter mønster fra de argentinske bestemødrene, har disse norske, eldre damene med årelang visdom og erfaring, stått ved Stortinget og delt ut brosjyrer om fred og solidaritet med verdens lidende befolkning, til tross for mange

Foto: Johanne Skog Gripsrud.

spydige kommentarer (som oftest dresskledde jappe-unglinger). Det er vel ingen stortingspolitikere i løpet av de siste 15 årene, som ikke har fått et skriv eller henvendelse fra disse aktive bestemødrene."

IKFF gratulerer på det varmeste Jenny med prisen.

RETTE TIL Å DREPE

Av Jenny Mosland

Det femte bud sier "du skal ikke drepe". De ti budene er fortsatt grunnlaget i vår statskirke.

I vår grunnlov 109 står det: "Enhver statens borgere er i alminnelighet lige forpliktet, i en viss tid at verne om sitt fedreland, uden hensyn til fødsel og formue". Man er med andre ord henfallen til straff hvis man ikke oppfyller forpliktelsen. Nå er loven modifisert - overbevisste pasifister slipper militær opplæring.

Da Norge innførte dødstraff i 1945 stemte 95 av stortingsrepresentantene for dødsstraff.

Generalmajor Werner Christie sier i Arbeiderbladet 4. mai at ordningen med tvungen verneplikt er en samfunnskontrakt ikke i samsvarende med grunnloven. Han mener

at grunnloven må følges, og at offiserer har både rett og plikt til å beordre soldater til å drepe - selv utenfor landets grenser. Han spør likevel hvem de skal beskytte og hvem de skal skyte ...

Forsvarskomiteen i Stortinget og Stortinget selv er her i et stort dilemma: Å beskytte fedrelandet ved å drepe eller å se bort fra det femte bud "du skal ikke drepe".

Forsvaret og Stortinget bør ta opp dette etiske problem i full bredde. Her er en salig sammenblanding av etikk og moral. Stortinget kan ikke kjøre på grunnloven og statskirken samtidig.

Vi bør ikke slavisk følge USAs dobbelmoral. Det er gjeninnført sivil dødsstraff og topp prioritering på massedrap ved

agressiv krigføring i Midt-Østen. USA toppruster seg med modernisering av atomvåpen og kjemiske og biologiske våpen. USA har sagt nei til å avskaffe landminer.

Hulheten er lett å få øye på. Norge produserer deler til USAs våpensmie og til NATO som Norge er medlem av.

Hva sier treparti regjeringen? Skal det femte bud være hovedbudskapet eller skal grunnloven endres slik at Stortinget gir vår hærledelse rett til å drepe mennesker langt utenfor våre grenser? Eller opprette en yrkeshær? Begge deler går imot vår kristne moralkodeks.

Verdenssamfunnet som vi tilhører må snart innse at krig løser ikke noen problemer - de bare fortsetter i en ond sirkel. Verdenssamfunnet har i dag uanede muligheter til å løse konflikter ved å bruke informasjonsteknologien i forhandlinger ved konflikter.

Vi må solidarisere oss med kvinnene i Afghanistan

Akhtar Chaudry, medlem av SVs bystyregruppe i Oslo hadde i NY Tid 31/7 en artikkel om muslimske kvinners rett til utdanning. Han skriver "at å nekte et menneske rett og mulighet til utdanning må være en av de verste, hvis ikke den verste, forbrytelsen mot enkeltmennesket og menneskeheten. Er ofrene kvinner, som historisk sett har hatt færre muligheter til å utfolde og utvikle seg og overgrepet skjer i religionens navn, blir saken fort verre. Man skulle tro at dette tilhørte historien. Gammel, veldig gammel historie."

Kvinner i Afghanistan er fratatt muligheter til utdanning, og det er Koranen makthaverne i Kabul - Taliban - henviser til. Chaudry konkluderer med at han er svært skuffet over at europeiske og norske muslimer ikke har funnet det nødvendig å protestere på så grove overtramp.

Vi er enig med Chaudry, og Oslo-avdelingen av IKFF tok i mai initiativet til å sende den Muslimske Verdensliga i Maccau i Saudi Arabia. Vi har ikke fått noe svar.

Brevet har følgende tekst: Islamsk lov gir kvinner rett til arbeid og utdanning. Afghanistan er det eneste land der kvinnediskriminering er lovfestet. Nå er Afghanistans kvinner fratatt sine rettigheter, utdanning, betalt arbeid og politisk deltakelse. De har ikke lov til å bevege seg fritt utenfor sitt eget hjem. Kvinnelige lærere er forbudt. Afghanske kvinner krever ingen særrettigheter, bare de rettigheter som Islam har gitt dem. Afghanistan er medlem av FN og medlem av den muslimske verdensligaen.

Internasjonal kvinneliga i Norge skriver til ledelsen av den muslimske verdensligaen for å be dem ta opp spørsmålet med Regjeringen i Kabul og henstille til den at de må følge Islams vedtatte lover: Å gi kvinnene i Afghanistan tilbake sine rettigheter. Det er etter vår mening av stor betydning for de kommende generasjoner at Islams lover her blir fulgt opp samtidig med FNs menneskerettslover.

Internasjonal Kvinneliga er en internasjonal organisasjon som arbeider for fred og frihet i verden. Vi er også tilsluttet FNs Ecosoc og Sosiale råd. Vi føler at kvinnene i Afghanistan bør få hjelp og støtte i sin vanskelige situasjon. Vi håper å få svar fra dere snarest mulig. Kopi sendes til FN."

Adressen til Muslim World League er P.Box 537, Maccau, Saudi Arabia. Skriv til dem du også, f.eks.: Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) demand respect of the rights of women of Afghanistan who find themselves in an extremely difficult situation"

Kari Engelsgaard

Fra Voldskultur til Fredskultur Fra nordisk møte i Stockholm

Det nordiske møtet fant sted i Stockholm denne gangen 5. september på seksjonens kontor. Samtidig var det kvelden før flere kunstneriske arrangementer som IKFF sto for i og omkring Klara Kyrka midt i sentrum. Det var også en dialog mellom Kerstin Grebeck fra IKFF og Gunvor Ngarambe fra Stockholms FN-forening: Fra Voldskultur till en fredskultur: Gå næsta generation en chans". Det var en aldeles skjønn konsert med Astrid Assefa og hennes musikere - ELD - sanger og tanke om makten og manniskans verdi. Det var også flere kulturprogram lørdag og søndag, alt i forbindelse med Stockholm som kulturhovedstad.

Det møtte 2 kvinner fra Finland, 1 fra Danmark, 10 fra Sverige og 3 norske.

Vi konsentrerte oss om WILPFs 27. kongress i Baltimore, oppfølgingen av kongressvedtakene, herunder resolusjonene, det nye 3-års programmet, særlig med tanke på hvordan vi kan samarbeide mellom våre seksjoner i Norden.

Vi diskuterte IKFFs muligheter for å få økonomisk støtte som ekspertorgan for OSSE, spesielt fordi Norge skal ha formannskapet i OSSE i 1999. Vi kan lage seminar om fred- og sikkerhetsspørsmål, om de frivillige organisasjonenes bruk i OSSE, om hvordan vi kan drive med lobbying, f.eks. mot neste års dokument om sikkerhet. Oslo skal ha OSSE-ministermøte 2-3. desember. Viktig er også å øke kvinne-representasjonen i OSSE.

Konklusjonene på møtet ble:

- å arbeide videre med forberedelsene til HAAG-appellen for fred i 1999 om å avskaffe krig, gjennom de kanalene vi har, først og fremst den nederlandske seksjonen som allerede er i gang med forberedelsene.

- å arbeide videre med globaliseringen, særlig knyttet til militarismen,

- å arbeide med urfolkpolitikk, herunder se på det dokumentet som ble laget av urfolksrepresentanter under Beijingmøtet i 1995,

- å arbeide videre med OSSE og bruke hverandres erfaringer. Neste nordiske møte ble avtalt til København 13. - 14. februar. Den svenske seksjonen skal ha landsstyremøte 24. - 25. april, og den danske seksjonen 17. - 18. april.

Kari Engelsgaard

WILPFS 27. INTERNASJONALE KONGRESS

Baltimore 24. - 31. juli 1998

Kongressens hovedtema var "Women Define Globalisation" (Kvinner definerer globalisering). Kongressen ble holdt på Sheraton Hotell i utkanten av byen, der vi også kunne bo til en rimelig pris. De fleste møtene foregikk på hotellet, men enkelte møter og arbeidsgrupper var på Goucher College i nærheten. Ca 500 kvinner deltok på kongressen, ca 400 fra USA.

Fredag kveld var den offisielle åpningen på Goucher college, med velkomsthilsener, taler og sang. Selve kongressarbeidet begynte dagen etter, med behandling av forslagene til endringer fra organisasjonskomiteen "Regnbuen" og konstitusjonskomiteen. De fleste forslagene ble vedtatt.

Organisasjonskomiteen ble nedsett av det internasjonale styremøtet i 1996. De har hatt et omfattende arbeid, og medlemmene ble tilbørlig takket for det.

Samme dag var temaet "Å skape en fredskultur". Ansvarlig for dette var brasilianeren Augusto Boal, forfatter og teatermann. Han har skapt og leder "Theatre of the Oppressed" (De undertryktes teater), som er blitt kjent over hele verden og har forestillinger både i Amerika og Europa. Boal er en dynamisk person, meget inspirerende og underholdende. Han fikk mange av tilhørerne til å delta i et slags "situasjonsteater" til stor forlystelse for oss alle. Men to ettermiddager gikk med til dette, på bekostning av andre programposter, og særlig arbeidsgruppene, som jeg personlig ville gitt prioritet den ene ettermiddagen.

Globalisering

Dette var hovedtema for kongressen, og spesielt hvordan globaliseringen virker inn på kvin-

ners liv og situasjon. IEC-møtet i London i fjor oppnevnte en arbeidsgruppe for å lage et dokument om globalisering. IKFF-medlem Liss Schanke var med i arbeidsgruppen, som laget et vel 30-siders notat i løpet av vinteren. Notatet var ment som et underlag for arbeidet på kongressen, og er oversatt til norsk og svensk til bruk i våre nordiske seksjoner. Det kan fåes fra IKFFs kontor i Oslo. Arbeidsgruppen skal fortsette ett år til, og bl.a. innarbeide merknader fra kongressarbeidet i en ny versjon av notatet.

Mandag formiddag var det plenumsmøte om globalisering. Fire foredragsholdere fra henholdsvis USA, Kenya, Filippinene og Argentina tok opp globaliserings politiske, økonomiske og kulturelle sider. Det ble tilsammen en meget bra orientering, som gjenoppfrisket alle momentene i WILPFS arbeidsnotat.

Menneskerettigheter og globalisering

Tirsdag formiddag var temaet Menneskerettigheter og Globalisering. Charlotte Bunch fra USA snakket om kvinners menneskerettigheter, Barbara Lochbiler om Militarisme som instrument for Globalisering, Liss Schanke om Demokratisk kontroll, medbestemmelse og styring og Edith Ballantyne om

Urfolks rettigheter - alle interessante. Som IKFF-medlem blir man glad og stolt over å være i en organisasjon som har så dyktige kvinner

Arbeidsgrupper

Det var satt av to ettermiddager til arbeidsgrupper ("workshoper"). I hver av de to "øktene" var det 10-11 grupper med viktige og interessante tema, så det ble vanskelig å velge. Temaene første dag var bl.a. redsprosessen i Midt Østen, Kvinners arbeidsrettigheter, Colombia og narkotikapolitikken, WILPFS program ved FN, Cuba - en modell for motstanden mot globalisering, Kommunikasjon, media og teknologi. Regina Birchem og Edel Havin Beukes' tema var Miljø, Teknologi og Utvikling. Selv valgte jeg en arbeidsgruppe ledet av USAs Virginia Rasmussen, om "Transnasjonale selskaper, handel og demokrati". Rasmussen er meget kunnskapsrik, og ledet diskusjonen på en fin og demokratisk måte. Hun mente at en sosial læringsprosess må til for å få folk til å se sammenhengene, og virkninger av globalisering og ga flere eksempler fra USA på negative sider av globaliseringen. Som et eksempel hevdet hun at i USA er lokalpolitikere som ordførere og bystyrer "eid" av store selskaper og bedrifter. Vårt mål må være å gi makten tilbake til

"folket". Som eksempel på "desinformasjon", delte hun ut en tale av direktøren for WTO (Verdens handelsorganisasjon), der globalisering blir skjønnet på en ukritisk måte. Diskusjonen i arbeidsgruppen konkluderte med hva vi som organisasjon og enkeltmedlemmer kan gjøre:

- Arrangere demonstrasjoner.
- Gjøre motstanden mest mulig synlig gjennom avisinnlegg, politiske møter, lobbyvirksomhet.
- Ta initiativ til boikottaksjoner i samarbeid med andre grasrotorganisasjoner.
- Kjøpe aksjer i multilaterale selskaper og bruke dem til å legge frem vårt syn på generalforsamlinger. (Muligens naivt, da fredsorganisasjonene stort sett er for fattige til å kjøpe aksjer)

Dagen etter var det igjen 11 ulike arbeidsgrupper å velge mellom, bl.a. "Fredskultur" med norske Ingeborg Breines fra UNESCO som innleder; "Styring og medbestemmelse", (Governance); "Konfliktforebygging og -løsning"; "Handel med kvinner", "Strategier mot rasisme"; "Kvinnebudsjett, alternativ økonomi"; "WILPFs nedrustningskampanje WIND" (Women Insist on Nuclear Disarmament). Dessuten ble vår nordiske arbeidsgruppe om OSSE holdt denne ettermiddagen. (Se egen omtale.)

Europeisk regionalmøte

Som vanlig under kongresser og internasjonale styremøter var det satt av tid til parallelle regionale møter. Koordinator for de europeiske seksjoner er britiske Margot Miller, Som ikke deltok i Kongressen., Det var kvinner fra et stort antall europeiske land på årets møte: Russland, Tyskland, Bulgaria, Jugoslavia/Kosovo, Albania, Sveits, Frankrike, Storbritannia, Irland, Nederland,

Finland, Danmark, Sverige og Norge. Det var særlig to saker som ble diskutert: OSSE-arbeidet og felles strategier i den sammenheng, og situasjonen for kvinner i østeuropeiske land.

Tatjana fra Albania ledet en WILPF-gruppe med 35 kvinner, som foreløpig ikke er etablert som formell seksjon. Veneta fra seksjonen i Bulgaria orienterte om de elendige levekårene der. Rike kriminelle kan kjøpe seg fri fra straff, og myndighetene vil ikke endre på dette. Veneta oppfordret de mest opprustedede landene til å starte en virkelig nedrustning, og avsluttet med: "Anti-capitalistic America, hello!"

Dessverre kunne både Tatjana og Veneta dårlig engelsk, så mye av det de forsøkte å formidle var det ikke mulig å forstå. Natalia fra den russiske seksjon fortalte om en gruppe i Hvite-Russland som gjerne vil bli assosiert medlem av WILPF. De arbeider med gruppen "Barn av Tsjernobyl", men forøvrig visste de for lite om dem til å foreslå dem som seksjon. En gruppe i Ukraina har samme ønske, og det er også kvinner i Romania som er interessert. Problemet for alle disse gruppene er at de ikke har noen penger. Carlota fra Nederland og Kirsti Kolthoff fra Sverige foreslo at vi skal invitere representanter for disse gruppene til neste europeiske møte, dersom det kan skaffes penger. Uansett ser vi det som viktig å holde kontakt med dem. Vi ble også orientert om foreløpige planer for et fredstog gjennom hele Europa i år 2000, fra Sør-Europa til Murmansk.

Kirsti Kolthoff orienterte om WILPFs Midt-Østen-komité, som antakelig vil utvide området for sitt arbeid med Algerie og Vest-Sahara. Midt-Østen-komiteen har medlemmer fra seksjoner i Sverige, Danmark, USA, England, Frankrike, i tillegg til WILPF-seksjonene i Libanon,

Palestina og Israel.

Mange mente at de regionale møtene ikke bør holdes samtidig med en kongress, men heller enten like før eller like etter kongressen. Noen tok opp spørsmålet om kongressen, i stedet for hvert 3. år som nå, heller bør holdes hvert 4. eller 5. år. Det var mange oppfatninger om dette, og saken vil bli diskutert grundigere neste gang vi møtes.

Valgene

Edith Ballantyne har vært WILPFs internasjonale president i to perioder (6 år), og kunne ikke gjenvelges. Det samme gjaldt vervet som internasjonal kasserer, som Kirsti Kolthoff har hatt. Det var flere kandidater både til vervet som internasjonal president og visepresidenter, så det var spenning foran selve valget. Resultatet er et spennende team med både nye og "gamle" medlemmer:

Ny internasjonal president: Bruna Nota, fra Canada, med italiensk bakgrunn. Bruna er 59 år, og driver et firma for organisasjonsutvikling. Hun har ledet arbeidet i "regnbue"-komiteen. Internasjonale visepresidenter: Regina Bircham, USA (gjenvalg), Rosario Padilla, Filippinene (gjenvalg), Kirsti Kolthoff, Sverige (ny), Yumi Lee, Australia, (ny). Internasjonal kasserer: Aiko Tokusue, Japan, (ny). Kirsti har altså vært internasjonal kasserer i flere år, og Aiko har vært internasjonal visepresident, men begge er nå valgt inn i nye verv.

Edith Ballantyne er oppnevnt som WILPFs spesialrådgiver for FN-saker, et område hun har arbeidet inngående med i mange år.

Kari Løchen

GERTRUD BAER SEMINAR

Det er blitt en tradisjon å gjennomføre Gertrud Baer seminar når det er årsmøte (IEC) eller internasjonal kongress i WILPF. Seminaret er oppkalt etter tyskfødte Gertrud Baer. Hun var aktivt med i WILPF fra 1919 til 1972 og drog i eksil under 2. verdenskrig. Hun var WILPFs representant i FN frem til 1972.

I år ble seminaret kalt : " Preparing women for leadership ". Siden kongressen ble avholdt i Baltimore var de fleste deltagerne denne gang fra USA. Målet med seminarerne er å vise hva WILPF står for, oppmuntre deltagerne til å engasjere seg og bli aktive. Programmet er vanligvis uformelt med diskusjoner, foredrag, ekskursjoner, workshops og aksjoner. Temaer kan være nedrustning og menneskerettigheter slik det var i år.

De unge WILPF- aktivistene Colleen Burke, Felicity Hill og Hazel Tomano sto for arrangementet. De ønsket at gamle WILPF- aktivister skulle si litt om det arbeidet de var opptatt av i de nasjonale seksjonene og inviterte blant annet Sunita Siwakoti fra Nepal, Caroline van de Stadt fra Nederland og Edel Havin Beukes fra Norge. Vi fikk en halv time hver. Hermien Prestbakmoe fra Troms, Zoya Grannes og Eva Fidjestøl fra Bergens avdelingen hadde skaffet verdifullt bakgrunnsstoff om blant annet militære skytefelt og øvelseområder i Nord-Norge, forholdene i Kaukasus (især Tsjetsjenia) og i Hvite-Russland etter Tsjernobyl-katastrofen.

Jeg tok også opp OSSE, motstanden mot utvidelse av NATO og forholdet atomvåpen/atomenergi, samt arbeidet med å påvirke RIO-prosessen. Vi i IKFF forsøker å få sammenhengen militarisering, miljø og utvikling inn på dagsordenen til Kommissjonen for bærekraftig utvikling, CSD, under punktet "Produksjon og forbruk". Her jobber vi blant annet gjennom i FoRUMs fredsgruppe.

Deltagerne på seminaret var med til Washington for å demonstrere og deltok også i Boals teatergruppe, "Building a culture of Peace" og presenterte sine bidrag på scenen foran kongressdeltagerne.

Neste gang det blir et Gertrud Baer seminar, ville det være fint å få med en engasjert ung jente fra Norge. Kanskje har noen av våre medlemmer et forslag her?

Edel Havin Beukes

ARBEIDSGRUPPE OM "MILJØ, TEKNOLOGI OG UTVIKLING"

Regina Birchem og Liu Shiqing som innledet i arbeidsgruppen om miljø, teknologi og utvikling.

Foto: Edel Havin Beukes.

Regina Birchem og Edel Havin Beukes var ansvarlig for en tre-timers workshop på kongressen i Baltimore.

Regina, som ble gjenvalgt som vise-president på kongressen, hadde ledet en WILPF-delegasjon på en tre ukers reise i Kina i juni. Hun hadde fått mange kontakter. En kinesisk delegasjon var i USA, og to representanter fra denne samt en tolk deltok i arbeidsgruppa.

Regina Birchem følger RIO-prosessen i FN for WILPF. Hun innledet med å påpeke målene med workshopen og minnet om hvilke enorme miljø- og utviklingsproblemer globaliseringen av økonomien medfører.

Liu Shiqing, som er økonom fra Chengdu, Sechuan provinsen i Kina, innledet om miljø og utviklingssituasjonen i Kina, de vanskelige valgene som må gjøres, og hvor problematisk det er å få ressurser til å beskytte miljøet. Foredraget var åpenhjertig, og hun ble stilt mange spørsmål fra salen.

Edel Havin Beukes var neste innleder. Hun konsentrerte seg om WILPFs historie når det gjaldt engasjement gjennom FN for å få virkning av stråling fra atomvåpen og bruk av atomreaktorer til energiforsyningen på dagsordenen. Under rydding i kjelleren noen uker i forveien hadde jeg funnet en rapport fra 1955 fra en stor internasjonal konferanse om såkalt fredelig bruk av atomenergi skrevet av WILPFs Dr. Gertrude Woker. I rapporten kom det fram at folk som var kritiske til bruk av atomkraft slik som den fremste amerikanske ekspertten på strålingsgenetikk, professor J.J. Muller, ikke fikk lov å tale til forsamlingen.

Dr. Woker fremla WILPFs syn på atomvåpen og atomenergi. Hun sier blant annet "Våre liv og livet til fremtidige generasjoner avhenger av vår evne til å forby bruk av atomvåpen i en ny krig"... "De ansvarlige for de militære styrker i et land er selvfølgelig meget klar over at råstoff til å lage en mengde atomvåpen kommer fra bruk av atomreaktorer"..... "det er uansvarlig å støtte bruk av atomreaktorer, så lenge det ikke er noen garanti for at det ikke blir misbrukt til krigsformål."

WILPF ønsket i 1955 et internasjonalt forbud mot atomvåpen, produksjon, eksperimentering og bruk av dem. WILPF foreslo også da at man skulle bruke ressursene til å utforske mulighetene for å bruke solenergi, i stedet for til atomenergi.

Konklusjonen var at WILPF var tidlig ute internasjonalt med disse spørsmålene, og at det er viktig at vi fortsetter arbeidet. Nå er det først og fremst gjennom WIND-kampanjen og Abolition 2000 at WILPF internasjonalt arbeider videre med dette.

Jeg tok også opp forsøket som IKFF gjør gjennom FoRUMs fredsgruppe for miljø og utvikling for å få produksjon og forbruk i den militære sektor opp på dagsordenen i FNs kommisjon for bærekraftig utvikling, CSD, når de skal diskutere temaene "Bærekraftig produksjon og forbruk" våren 1999.

Den siste innlederen var Phyllis Gilbert som snakket om "Switching to "Green energy: A positive step".

Edel Havin Beukes

Arbeidsgrupper om OSSE

På kongressprogrammet var det satt av to ettermiddager til seminarer og arbeidsgrupper. Begge dagene ble det holdt hele 10 parallelle arbeidsgrupperworkshops og "konkurransen" om deltakere ble skarp. Selv ville jeg gjerne ha deltatt i minst halvparten av tilbudene.

Torsdag 29. juli hadde vi vår nordiske arbeidsgruppe om OSSE - Organisasjonen for Sikkerhet og Samarbeid i Europa (engelsk forkortelse OSCE). Inger Nyegaard (Danmark), Kirsti Kolthoff (Sverige) og jeg hadde ansvaret. I USA er det få - også blant WILPF-medlemmer - som har kunnskap om OSSE. For å verve deltakere limte jeg derfor opp informasjon om OSSE og kart over OSSE-området på veggen utenfor plenumsalen, og vi fikk ca 12 deltakere fra flere land, derav 4 fra USA.

OSSE har utviklet seg fra Helsinkiavtalen i 1975 til erklæringen fra toppmøtet i Lisboa i år, som fastslo at OSSE skal legge vekt på å identifisere sikkerhetsrisiki som følger av økonomiske, sosiale og miljømessige problemer. Organisasjonen har nå kontorer for ulike sider av virksomheten i Wien, Praha, Warszawa og København. Forholdet mellom OSSE og NATO som sikkerhetspolitisk instrument er et sentralt tema. NATO som en militærallianse har enorme budsjetter til sin rådighet, mens OSSE som satser på preventivt diplomati, knapt har en promille av dette til rådighet. Russland og andre OSSE-medlemmer som ikke er med i NATO, ønsker et styrket OSSE.

OSSE ledes av en gruppe på tre land, den såkalte "ledertroikaen". Hvert år går ett land ut, og et annet kommer inn. Til enhver tid består troikaen av det innkomne, det utgående og det landet som har formannskapet, dvs i sitt andre år. Eksempel: Norge kom med i troikaen i 1998, skal ha formannskapet i 1999, blir igjen medlem i 2000. Det er utenriksministrene som deltar i ledertroikaen. Det er en slags "Gentlemen's Agreement" mellom USA og Russland at ingen av dem skal sitte i ledertroikaen.

Forhandlinger i OSSE må nødvendigvis ta tid, med over 50 medlemsland. Arbeidet med et "sikkerhetscharter" tar lengre tid enn planlagt, slik at et toppmøte som egentlig skulle vært i år, er utsatt til 1999.

BESØK I VERDENSBANKEN OG DEMONSTRASJON

29. juli var avsatt til en Washington-tur. Programmet var tettpakket. Første besøk var på George Washington University Law School, der vår gruppe ble orientert om Verdensbanken, Det internasjonale Pengefondet IMF, og om handelspolitikk. En annen gruppe kongressdeltakere, flest amerikanere, dro til Capitol Hill for å bli orientert om aktuelle politiske spørsmål, før de skulle treffe kongress- og senatsmedlemmer for å drive lobbyvirksomhet for WILPF-saker.

Vår gruppe gikk deretter til Verdensbanken. De nordiske deltakerne hadde en times møte med norske Ann Kristin Westberg, som er rådgiver for direktøren for avdeling for nordiske og baltiske land. Vi skulle gjerne vært der minst en time til, for det var mange spørsmål å stille og mye av tiden gikk med til hennes orientering om bankens politikk og arbeidsmåter.

Verdensbank-systemet består av flere enheter, og det blir mange forkortelser å holde rede på. IBRD, Den internasjonale bank for gjenoppbygging og utvikling, er det formelle navnet på Verdensbanken (WB). IDA er det internasjonale utviklingsforbundet.

Min oppgave i arbeidsgruppen var å fortelle Osse's historie fra den startet som Konferansen for Sikkerhet og Samarbeid i Europa (KSSE) med Helsinkiavtalen i 1975 til Lisboaerklæringen i år.

Inger Nyegaard og Kirsti Kolthoff fortalte om sine erfaringer som IKFF-observatører fra mange OSSE-møter, og om sine kontakter med OSSE-parlamentarikere i sine respektive land. En av de amerikanske deltakerne fortalte at det er et OSSE-kontor i Washington, men at de aldri hørte noe derfra. Hun mente at de som arbeider der, befinner seg inne i en lukket sirkel.

I WILPF-sammenheng er generalsekretær Barbara Lochbihler kontaktledd til OSSE. Vi har også våre eksperter som samarbeider med OSSE.

Konklusjoner fra workshopen om OSSE:

- Vi må sette oss godt inn i OSSEs program, og se det i forhold til vårt

IFC er det internasjonale finansselskapet. MIGA er det multilaterale forbundet for forsikringsgaranti.

Verdensbanken forlanger overgang til markeds- liberalis me

IBRD/WB ble startet i 1946 for å finansiere gjenreising i land som var ødelagt av krig, land som ikke ble betraktet som "kredittverdige". Banken får pengene fra medlemsland og ved lån på det internasjonale pengemarked, og låner så ut pengene til en lavere rente enn kommersielle banker. For å få lån må landene være medlem av WB og underordne seg bankens program for strukturrasjonalisering (SAP), som blir kraftig kritisert av NGO-ere verden over. SAP's målsetting er å redusere regjeringenes budsjetter, særlig de sosiale programmene, øke eksportproduksjonen, privatiseringen og liberaliseringen av handelen og investeringspolitikken. Denne politikken er forutsetningen for å få lån og inkluderer ofte kutt i helsevesen og utdanning.

Forts. neste side

eget program

- Seksjonene må ta kontakt med eget lands OSSE-parlamentarikere og andre OSSE-organer, for å drive lobbyvirksomhet
- Seksjoner og medlem må følge med på internett, og abonnere på (gratis) OSCE News fra Wien
- Seksjonene må spre informasjon om OSSE
- WILPF må arbeide for at OSSEs budsjett blir økt, og for økt kvinneandel i OSSE-arbeidet
- Vi må inkludere de canadiske og amerikanske seksjonene i vårt arbeid
- Seksjonene bør velge en OSSE-ansvarlig, som bl.a. kan holde kontakten med Geneve-kontoret, og dessuten delta som observatører på OSSEs møter.
- Det bør lages et OSSE-seminar i samband med fredskonferansen i Haag i mai 1999.

Kari Lachen

Låneinstitusjonene forlanger at prosjekter skal være lukrative

IDA ble opprettet i 1960 for å skaffe lån til de aller fattigste landene til ingen eller svært lave renter. Men lånene, så "billige" de enn måtte være, er avhengige av meget strenge programmer for strukturrasjonalisering. IDA fungerer stort sett på samme måte som WB, og yter først og fremst lån til regjeringer. IDA planlegger å opprette to nye låneinstitusjoner for å oppmuntre privat sektor til å investere, bl.a. transnasjonale selskaper. IFC ble opprettet i 1956 og finansieres av investeringsbidrag fra medlemslandene og av inntektene fra disse investeringer, og er den største långiver til private prosjekter i utviklingslandene. IFC skulle egentlig bare investere i prosjekter som har vansker med å få lån fra privat sektor, men følger ikke slike retningslinjer. IFC har i alt vesentlig konsentrert sine investeringer i store prosjekter som de er sikre på vil gi inntekter (og som derfor lett ville kunne blitt 100% finansiert av privat sektor). Fordi IFC vektlegger fortjeneste, vil prosjekter som ikke er lukrative - som helse, utdanning og hjelp til selvhjelp for de aller fattigste - ikke komme i betraktning. MIGA er den nyeste institusjonen i systemet, opprettet for å sikre investorer mot tap f.eks. på grunn av politisk uro, ekspropriasjon, ved at den lokale valuta ikke skal kunne veksles i dollar, eller den lokale regjering skulle begå kontraktbrudd.

Altfor høye krav til fattige u-land

NGO-er ønsker fullt innsyn i WBs og IMF's arbeid, og at folk som blir berørt av politiske reformer, programmer og prosjekter med lån fra banken, skal konsulteres. Ann Kristin trodde dette ville bli vanskelig. Hun mente at hvis alt blir offentlig, vil bankens funksjonærer uttrykke seg mindre tydelig, og vi vil mest få "sol-skinnhistorier". Hun mente dog at alt ikke var så konfidensielt, for i USA hadde ofte NGO-er sakspapirer før det nordiske kontoret hadde motatt dem. Vi spurte om "gjelds-lette" og "gjelds-slette". Hun fortalte at det var meget bestemte regler for

dette, men at man var begynt å lempe litt på dem. Et land må ha ført en noenlunde god økonomisk politikk i 3 år for å nå et "decision point" (avgjørende punkt). Deretter må de videreføre samme politikk i 3 år til for å komme til "completion" (fullføring). I tillegg er det visse økonomiske kriterier som må være tilstede. Hun tilføyde at i praksis er det svært få land som må gjennomføre annen treårsperiode fullt ut for å oppnå lettelser.

Kirsti Kolthoff demonstrerer i Washington. Foto: Edel Havin Beukes.

Helsestell og utdanning rasert

Det hersker uenighet om hva nivået på en bærekraftig gjeld er for et land. De nordiske land og Nederland vil ha en lav grense. "En god økonomisk politikk" betyr å følge WBs justeringsprogram som ble startet i 80-årene. Man mener nå at de første justeringsprogrammene hadde vært ganske primitive. Bankene har endret sin politikk, sa Ann Kristin. Den legger nå vekt på grunnutdanning og helse-tjeneste. Bankene må nå ta hensyn til sosiale (f.eks. folkeflyttinger) og økologiske følger av lån til prosjekter. Nå blir omsider korrupsjon og dårlig styresett tatt opp, men regjeringer ønsker ikke at dette skal bli offentlig kjent. De hevder at dette er interne forhold. (Hun nevnte som eksempel en norsk survey, som viste at 90 % av medisinerne som kom til Uganda forsvant underveis.)

Får ikke ta "politiske" hensyn

Vi spurte om hvorfor ikke banken kunne stille politiske betingelser til f.eks. Indonesia (om Øst-Timor), når de ga lån. Svaret var at banken ikke har anledning til å ta politiske hensyn, bare økonomiske. Men den prøver nå å anvende en ny strategi. Bankene kan f.eks. ikke gi "myke lån" til India og Pakistan, for disse landene prioriterer feil ved å bruke penger på utvikling av atomvåpen. Andre land kan f.eks. prioritere feil ved ikke å satse på utdanning av jenter og helse-tjeneste for kvinner. (Hvis dette er bankens politikk i dag, så kan man jo begynne å håpe!) Hun fortalte videre at det er strenge krav til revisjon, og at alle bankens prosjekter er underlagt revisjonskontroll.

Til slutt nevnte hun at finske Ilkka Niemi er nordisk representant i styret i Verdensbanken, og skal sitte i tre år. Kontakten med WB ivaretas vanligvis av et lands finansdepartement, men i enkelte land har utenriksdepartementet ansvaret, og det kan være problematisk, fordi disse departementene ofte har forskjellig syn.

Fin demonstrasjon

Etter besøket i WB samlet vi oss utenfor for å demonstrere mot WB og IFC, for disse bygningene ligger i nærheten av hverandre. Først marsjerte vi frem og tilbake utenfor WB med plakater og bannere. Det var gloende varmt i julisolen, men det var en fin opplevelse likevel.

Jeg noterte noen av tekstene på plakatene: "Stop corporate global rape!" (Stopp selskapenes globale voldtekt); "We are marching for economic justice" (økonomisk rettferdighet); "Support people, not the bankers!" (Støtt folket, ikke banksjefene!); "Let People decide!" (La folket bestemme); "Cancel all debt!" (Slett all gjeld); "No MAI in the IMF!", (Ingen MAI-avtale i IMF).

Til slutt samlet vi oss foran hovedinngangen til IFC-bygningen, der vi sang og ropte slagord mot IFCs politikk og for WILPFs program.

Kari Løchen

DE INTERNASJONALE STYREMØTENE

Rett før kongressen startet, ble det holdt et kort forbedrende IEC møte. Stort sett var det regnskap og budsjett, samt praktiske forhold som angikk kongress-forhandlingene som var temaer.

Gjennom kongressuken var det i blant behov for et kort ekstraordinært IEC-møte om morgenen. Hver nasjonale seksjon har en landsmøte-valgt representant til IEC, International Executive Committee.

Da kongressen hadde valgt et nytt styre og avsluttet forhandlingene, ble det holdt et nytt IEC-møte for å starte opp arbeidet i den nye tre-årsperioden. Den nye presidenten, den kanadiske Bruna Nota, ledet møtet.

En del av tiden ble brukt til å se på erfaringene fra nominasjonsprosessen og valget. Det var endel bekymring over at sør- og mellom-amerikanske seksjoner ikke var representert i det internasjonale hovedstyret. Afrikanske seksjoner var heller ikke representert.

Etter at hovedstyret hadde hatt sitt møte, ble det bestemt at vise-presidenten Regina Birchem fra USA skal fortsette med å holde kontakten med de afrikanske seksjonene, og presidenten, Bruna Nota, som selv snakker flytende spansk, vil foreta en rundreise til

Bruna Nota fra Kanada ble valgt som ny President.

seksjonene i Mellom- og Sør-Amerika for støtte dem og eventuelt hjelpe til med å koordinere arbeidet der.

Resultatet av valget gjorde at følgende land ble representert i hovedstyret: Japan, Malaysia, Australia, USA, Canada og Sverige. Kirsti

Kolthoff blir den norske seksjonens kontakt i hovedstyret. Hun har som særskilt arbeidsområde Europa og Midtøsten.

Etter den nye organisasjonsstrukturen som ble foreslått av Rainbow-komiteen, ble vedtatt, forventes IEC-medlemmene fra den nasjonale seksjonen å få en mye mer aktiv rolle i arbeidet internasjonalt, med et klarere ansvarsområde.

En ny Rainbow-komitee (organisasjonsutviklingskomitee) er under dannelselse, og jeg har fått en forespørsel om å være med og har sagt ja til det. Mari Holmboe Ruge har frasagt seg gjenvalg. Økonomien er fortsatt anstrengt og er avhengig av støtte fra enkelt-medlemmer i de nasjonale seksjonene. Utfordringer er verving av medlemmer og nye måter å finansiere virksomheten.

Edel Havin Beukes

Omorganisering av WILPFs internasjonale arbeid.

En av hovedsakene for kongressen i Baltimore var rapporten fra "Regnbue-gruppen". Gruppen ble oppnevnt i 1996 for å gjennomgå hvordan WILPF organiserer sitt internasjonale arbeid, og å komme med forslag til endringer. Gruppen hadde 8 medlemmer og ble ledet av nylagt internasjonal president Bruna Nota. Mari Holmboe Ruge var eneste representant fra Norden i Regnbue-gruppen.

Målsettingen med forslagene var:

- Utvikling av et bredere grunnlag for deltaking i WILPFs internasjonale arbeid og å lage tettere forbindelse mellom lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå;
- Utvikling av tydeligere og klarere deling av oppgaver og ansvar innen WILPFs internasjonale arbeid;
- Bidra til å gjøre WILPF til et bedre redskap innen det internasjonale NGO-miljøet som arbeider for fred, rettferdighet og frihet;

Forslagene i rapporten ble i all hovedsak vedtatt av kongressen. Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedpunktene. Forslagene skal nå settes ut i livet. En ny gruppe skal koordinere dette arbeidet. Fra norsk side vil vårt IEC-medlem Edel Havin Beukes engasjere seg i dette arbeidet. Enkelte av vedtakene medfører endringer i WILPFs konstitusjon.

Nye og endrete internasjonale komiteer.

Dette er kjernen i Regnbue-rapporten. WILPF får et "nettverk" av sju faste komiteer, mot nå tre (Officers' group, Konstitusjonskomiteen og Finanskomiteen). Medlemmene skal komme dels fra det internasjonale styret (IEC), dels være medlemmer som har spesiell kompetanse på det aktuelle området. Komiteene skal møtes i samband med IEC og andre internasjonale WILPF-møter og skal ellers holde kontakt via post, telefon, fax og e-post, for å unngå store utgifter.

1. Internasjonal ledergruppe (Officer's Committee)

Gruppen består av president, vise-presidenter, kasserer og generalsekretær. Den leder WILPF mellom IECs møter og har ansvar for å gjennomføre WILPFs program - i samarbeid med resten av organisasjonen, bl.a. de andre faste komiteene.

ARBEIDS- PROGRAM FOR WILPF 1998 - 2001 Globalisering på dagsorden

Dette 3-årsprogrammet binder oss som en internasjonal organisasjon. Vi skal identifisere vår særlige styrke innenfor kvinne- og fredsbevegelsen for å få til sosial endring. Et av hovedmålene er å få flere kvinner engasjert i organisasjonen og i aksjoner for endring. Det er 6 hovedpunkter i programmet

1. Vi må kreve økonomisk rettferd i en verden med begrensede ressurser og kjempe mot kutt i sosiale, økonomiske og kulturelle program. Vi må styrke FN's rolle i den globale økonomien og overvåke det Internasjonale Pengefondet (IMF), Verdensbanken (WB), og Verdens Handelsorganisasjon (WTO)

2. Den globale militarismen må avvikles. Vi må motarbeide krigsøkonomien, styrke kampanjene mot atomvåpen og kjernekraft, nedrustning, de militære alliansene og våpenindustrien.

3. Folket selv skal være ansvarlig for styre og stell. Deltakelse skal skje fra bunnen av.

4. Arbeidsgruppen om globalisering skal fortsette et år til.

5. Vi må utvikle redskaper for å identifisere og endre det hvite overlegne og kapitalistiske herredømme for å bygge folkestyret lokale og globale samfunn.

6. Vi skal gjennomføre RAINBOW-forslagene

Ovenstående er bare deler av arbeidsprogrammet. Vi sender deg gjerne hele programmet, men da blir det på engelsk.

Noen tenker nytt

Og det skal vi være glade for. Norges Fredslag ved Hans Lunder spør seg om det er grunnlag for å endre verneplikten og siviltjenesten slik at 3 måneder av den avtjenes som freds og miljøtjeneste. Tiden skulle nå være moden for å tenke forsvar i et videre perspektiv.

Regjeringen v/Forsvarsdepartementet har lagt fram i Stortingsmelding nr. 22 97/98 der de baner vei for nytenkning i et avsnitt om miljøutfordringer: "Fred og sikkerhet er grunnleggende forutsetninger for en bærekraftig utvikling. På den andre siden kan naturkatastrofer og overbelastning av miljøet utløse konflikter som igjen resulterer i væpnede konfrontasjoner". Sammenhengen mellom miljø og forsvar er derfor innlysende. Store miljøkatastrofer i våre nærområder kan få omfattende konsekvenser for liv og helse, f.eks radioaktiv forurensning.

I grunnloven Paragraf 109 står det at enhver borger er forpliktet til å VERNE om sitt fedreland. Merk at det står verne og ikke forsvar. I stedet for å fortsette dagens ensidige militære trend bør samfunnet derfor satse på at ungdom også lærer å verne oss mot dagens "miljøfiender". Miljøkatastrofer tar flere liv enn kriger i vår del av verden. Foruten miljølære, både praktisk og teoretisk,

bør det inneholde kunnskap om menneskerettigheter, kunnskap om fredelig løsning av internasjonale konflikter og om konfliktløsning generelt.

Forslaget er interessant lesning og det gir en mye å tenke på. Dokumentet er på 6 A4 -ark og like mange ark med spørsmål. Det er oppdelt i 4 kapitler. Kap. 1 omhandler redusert behov for et tradisjonelt forsvar, kap.2 freds- og miljøtjeneste, kap.3 organisering og finansiering og kap.4 Forandring må foregå i en demokratisk prosess, noe som ikke er minst viktig.

Du kan være med i den demokratiske prosessen gjennom å tenke igjennom og svare på spørsmålene. Ønsker vi en annerledes militærtjeneste, skal også kvinner og sivilarbeidere delta, skal opplegget skje innenfor Forsvarsdepartementets regi eller skal det opprettes en helt ny, frittstående instans? Det er mye å tenke igjennom.

Dokumentet egner seg ypperlig for studiesirkel eller som grunnlag for en samtalegruppe. Vi i fredsbevegelsen må ikke bare arbeide med nei til våpen, men også være villige til tenke langsiktig - hvordan avvikle behov et for bruk av våpen på en realistisk måte.

Kerstin Bugge

Nettverk mot MAI

Frivillige organisasjoner organiserer seg mot "MAI" Multilateral avtale om investeringer, eller "fri flyt av kapital".

Vi brakte stoff i fred og frihet nr. 2/98. Det som er skjedd siden er at FORUMs arbeidsgruppe om WTO (World Trade Organisation) og en del andre organisasjoner, herunder IKFF har stiftet et nettverk mot MAI.

Det er nedsatt en arbeidsgruppe og på stiftelsesmøtet 25/8 ble følgende saker drøftet:

1. Fastsetting av noen "stolper" i den norske motstanden.
Hva er vårt felles grunnlag for MAI-motstand.
2. Første innspill til en høringsuttalelse om konsekvensanalysen om MAI og miljø.
3. Stiftelsen av et nettverk mot MAI-avtalen.
4. Valg av koordineringsgruppe.
5. Uttalelse/pressemelding.

MINNEORD

om Audhild Scheie Bye

Jeg vil bringe en hilsen fra Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet. Det er med vemod vi tar farvel med vårt æresmedlem Audhild Scheie Bye, men en føler også dyp takknemlighet for hva hun har ydet på mange områder. Spennet i interesser og engasjement var stort og favnet vidt: fra helsekost til partipolitikk, fra boligprosjekter til fredsarbeid, fra etnologi og folkeminnevitenskap til kristendom og ikke minst mennesker.

Hennes sosiale og humanitære innsats sprang ut av omsorg for og kjærlighet til mennesker. Hun var en elsker av livet og en elsker i livet. Denne kjærligheten førte henne også inn i fredsarbeidet. Det ble én av hennes hjertesaker, og hun var i mange år en av søylene i Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet, en av dem som holdt liv i organisasjonen under kaldkrigen da ordet fred nærmest var synonymt med landsforræderi.

Føruten en rekke tillitsverv var hun redaktør av bladet vårt "Fred og Frihet" fra 1970 til og med 1982. Som redaktør hadde hun en nøkkelstilling i Ligaen. Bladet er vårt ansikt utad. Der presenterer vi vårt program og vår virksomhet nasjonalt og internasjonalt. Audhild hadde sjeldne førutsetninger som redaktør: I tillegg til journalistiske evner og kunnskaper over et bredt spekter glødet hun for fredssaken.

Hun skjelnet mellom stort og smått, lort og kanel, og nettopp evnen til å trekke opp de lange linjer og føye detaljene sammen til en

Foto: Johanne Skog Gripsrud

helhet er en nødvendig egenskap for en redaktør. Hun bidro i den løpende virksomheten både med teori og argumentasjon og i praksis. Styremøtene og medlemmøtene våre ville vært atskillig blekere uten Audhilds underfundige, slagferdige og humoristiske bidrag. Hun var raus, og vi var en av de organisasjonene som nøt godt av hennes sjenerøsitet.

Audhild hadde det som på moderne kalles karisma, og som vi før kalte mennesketekke. Vennlig og fordomsfri sjarmerte hun alle. Hun oppmuntret og stimulerte.

På vegne av IKFF og meg selv takker jeg vår velynder og inspirator og lyser fred over Audhilds minne.

Elise Hübert

BESTE- MØDRENE PÅ STORTINGS- PLASS - 15 år

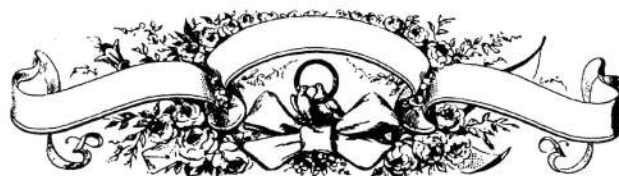
I november dette året her Bestemødrene 15-årsjubileum. Hver onsdag i 15 år har de stått og gått på Karl Johan og utenfor stortinget og utdelt løpesedler om atomvåpen - kjernekraftverke - forurensning - våpenindustri og menneskerettigheter. Stortinget har i alle år også mottatt disse løpesedlene og det har vært brukt sitater fra dem under debatter. I de 15 årene som har gått er det sammenlagt delt ut vel en million løpesedler.

Vi skal ikke her komme inn på Bestemødrenes historie, bare nevne at det var Kvinner fra IKFF som startet gruppen. Heller ikke de episoder de har opplevd, det kan siden bli en artig pamflett.

Det er mange grupperinger som arbeider med de samme problemer, men vi mener Bestemødrene har fokusert se på en spesiell måte i byens bilde.

Som naturlig nok - ifølge naturens gang - har en del av Bestemødrene gått bort, nye har kommet til, men vi ønsker flere som kan være med å opprettholde aktiviteten

Derfor oppfordrer vi sterkt at bestemødre som har tid og krefter, melder seg som aktive i år gruppe.

Nytt fra avdelingene

Hva skjer i ditt distrikt?

Benytt "Fred og Frihet" til å annonserer kommende møter og aktiviteter. Men du kan også benytte bladet til å vise andre at det skjer noe der du bor, om ikke annet til inspirasjon for andre!

Hva med studiesirkel om globalisering?

Vi leser mye om globalisering om dagen. Det er ikke alltid så lett for oss menige mennesker å holde oss orientert og ha den fulle oversikten. Nå er det kommet et utkast oversatt fra engelsk som kan være til god hjelp.

Arbeidsdokumentet er på omkring 30 sider og er inndelt i 7 kapitler: 1) økonomi, 2) forskning og teknologi, 3) kommunikasjon og massemedia, 4) militarisme, 5) styring, medbestemmelse og politikk, 6) sosiale virkninger også på arbeidsmarkedet, 7) utvikling av et bærekraftig miljø.

Formålet med utkastet ser vi som en prosess, der vi anvender vår kollektive erfaringer og klokskap som kvinner for å analysere, planlegge og handle for å oppnå kvinneligaens endelige mål om en rettferdig, økonomisk og sosial verdensordning grunnlagt på alle menneskers behov og ikke på profitt og privilegier.

Det står i dokumentet at når vi nå går inn i år 2000, er det viktig å markere det med optimisme, stake ut nye eller tydeliggjøre gamle mål og beslutninger. Det bemerkes videre at vi lever i en kritisk tid som krever dyptgående forandringer av samfunnet.

I "organisasjonen" som ønsker systemforandring, og som Erik Damman står i spissen for, sies det at det er viktig å sette seg inn i hva for eksempel globalisering medfører av forandringer. Dette arbeidsdokumentet er til god hjelp. Etter hvert kapittel er det spørsmål som gjør det enklere å få tak i stoffet.

Vi i Oslo og Omlands lag av IKFF har startet en studiesirkel med base i styret. Vi forbereder hvert vårt kapittel og innleder til diskusjon. En nyttig og god arbeidsform. Men det går også an og bare lese det alene. Du får dokumentet ved å ringe eller skrive til IKFF sentralt.

Kerstin Bugge

FAMILIER TIL TSJETSJENSKE BARN ETTERLYSES

Mens frivillige organisasjoner rømmer Tsjetsjenia i frykt for gisseltaking og terroraksjoner, etterlyser Kvinneligaens avdeling i Bergen familier som vil fjernadoptere barn fra den krigsherjete verdensdelen.

- Det er fremdeles en krigslignende tilstand i Tsjetsjenia. Russerne står bak ustanselige provokasjoner. Holdningen er at Kaukasus hele tida skal brenne. Russerne ser det som en kamp mellom dem sjøl og islam. De holder konflikten gående ved å holde liv i mest mulig kriminalitet og gisseltaking. Slik legitimerer Moskva sine herjinger, forteller Zoia Grannes til Bergens Tidende (26. juni 1998).

Og det er barna som må betale den høyeste prisen. Zoia sier at rundt 120.000 mennesker ble drept i krig. Det betyr også at mange barn har mistet sine foreldre, at tusenvis lever i den dypeste fattigdom, og at sykehusene er fylt opp med mineofire.

- Dette er mennesker som mangler nesten alt - mat, klær og medisinsk hjelp. Det er disse familiene vi nå ønsker å hjelpe. Nøden er stor etter

en lang og ødeleggende krig, sier Eva Fidjestøl.

Til høsten skal Kvinneligaen arrangere en samling i Bergen og diskutere gjennomføring av hjelpeprosjektet sammen med Norsk fredssenter. Også Røde Kors i Sveits skal bidra. I Sveits er man allerede i gang med fjernadopsjon av barn fra de kaukasiske områdene.

- Pengene vil gå uavkortet til de barna som fjernadopteres og deres familier. Slik kan man finansiere skolegang og et bedre liv for barna, sier Zoia.

Eva og Zoia er overbevisst om at kontakt over landegrensene og mellom Norge og Tsjetsjenia vil tjene fredssaken.

- I Bergprekenen heter det at barna er de beste fredsmeklerne. Vi håper at familier i Bergen og i Tsjetsjenia kan bli kjent med hverandre, og at de på sikt kan besøke hverandre, sier Eva og Zoia. På denne måten sender de en appell om at de allerede nå ønsker kontakt med familier som kan tenke seg å fjernadoptere et tsjetsjensk barn.

NYTTIG LESESTOFF FRA IKFF

- * Johanne Reutz Gjermoe: For likeverd og fred.
 - * Birgit Broch Utne: Opplæring til fred. Et feministisk perspektiv
 - * IKFF-Rogaland 40 år. Redaktør Johanne Skog Gripsrud
 - * ForUMs fredgruppes studiebok fra 1995 om fred, miljø og utvikling v/ Svein Hjetland og Mari Holmboe Ruge som redaktører
- Pris: 30 kroner pr. stykk pluss porto.

MATERIELL FRA IKFF

Vi har til salgs fine T-trøyer i rødt, gult, grønt, marine og svart. De har den vakre Picassotegningen av "Kvinnen med fuglen" i hvitt. Prisen er kr 80.- pr. stk. Avdelinger som vil kjøpe flere for videresalg, får dem for kr 60.- pr. stk. for å kunne få fortjeneste på dem.

Dessuten har vi fremdeles noen igjen av våre vakre blå skjerf med hvite og gule liljer. Prisen er nedsatt til kr 50.- pr stk.

Vil du ha ekstra nummer av bladet Fred og Frihet, koster dette kr 10,- pr. stk. Vi kan tilby flere årganger.

De som vil ha våre vervingsbrosjyrer får disse mot å betale porto.

PORTO KOMMER I TILLEGG TIL DE OPPGITTE PRISER

Elise er blitt 75 år

Elise Hübert fylte 75 år 26. august. I en tredel av disse årene har hun vært medlem av IKFF og i de fleste av dem hatt sentrale oppgaver og verv som landsleder og medlem av det internasjonale hovedstyre. Hun har representert oss ved ulike FN-konferanser og utallige andre anledninger.

Alle steder har hennes lavmælte, men klare og kunnskapsrike innlegg gjort inntrykk. I de siste årene uttrykker hun seg særlig via sin "penn", i form av bokomtaler og andre innlegg i Fred og Frihet. Trass i plager med dårlig syn, leser hun et utrolig antall bøker om tema som berører de fleste av IKFFs arbeidsfelter og fordyper omtalene med skarpe kommentarer og sakkunnskap som vi lesere har utbytte av. Dette nummeret har eksempler både på Elise som skarp observatør og som kjærlig venn, det siste i minneordene ved Audhild Scheie Byes begravelse i juli i år.

Elise tar hele IKFFs program og grunnlag på alvor. For noen år siden deltok hun i en internasjonal WILPF-debatt om betydningen av begrepet "frihet" i vår sammenheng. Der hevdet hun oppfatninger bl.a. om politikk og regimer i Øst-Europa, som kan-

skje ikke var helt "politisk korrekte" også i vårt miljø, og fikk enkelte negative reaksjoner i så måte. Men WILPF trengte den debatten, og burde nok vært mer åpne for den.

Som pedagog og kulturmenneske har hun en grunnfestet tro på at kunnskap og fakta ikke bare "kan flytte fjell", men at fjellet simpelthen verken bør eller kan flyttes uten at vi vet hvor det skal hen og hvorfor.

For meg representerer

Elise på mange vis "arketypen" av en IKFF-kvinne: Klar i sin overbevisning, basert på et solid kunnskapsfundament, med det langsiktige mål klart i sikte som rettesnor også for aktuelle og kortsiklige oppgaver. En slik tålmodighet og "stedighet" stiller henne i samme rekke som våre "pioner-søstre". Det fungerer som både korrektiv og inspirasjon for noen av oss andre, som kan bli grundig lei av at veien er så lang og målet langt ute i horisonten, og vil ha raskere resultater. Men vi trenger vel begge deler.

Så lenge vi har Elise, vet vi ihvertfall hvor vi skal hen og hvorfor vi skal dit.

Takk skal du ha, og gratulerer på etterskudd!

Mari Holmboe Ruge

Fra FN

FN-konferanse om rasisme

FN overser innvendinger fra USA og vedtar å holde en konferanse om rasisme, rasediskriminering og fremmedfrykt før år 2001, opplyser FN-kilder. Konferansen vil handle om diskriminering av fremmedarbeidere i Øst-Europa og Midt-Østen.

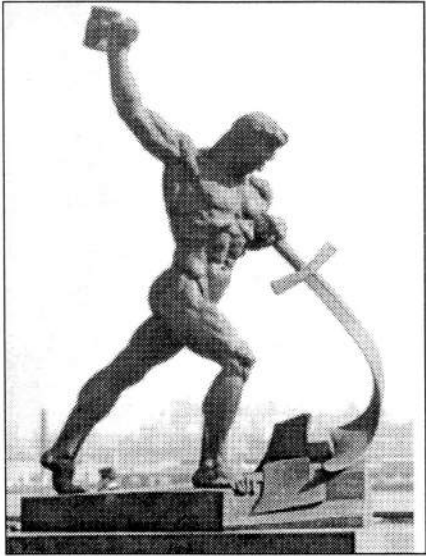
USA har uttalt at "i lys av begrensninger i USAs finansiering av FN's aktiviteter, er Washingtons vurdering at FN ikke bør bidra til utgifter i forbindelse med en verdenskonferanse". USAs FN-utsending Craig Kuehl sa til FN's Komité for sosiale, humanitære og kulturelle spørsmål at det vil være nytteløst å bruke knappe ressurser på en stor konferanse om rasisme. Det samme temaet kan tas opp på en Generalforsamling i New York med de 185 medlemslandene til stede.

FN-rapport kritiserer Israel

En ny FN-rapport kritiserer Israel for "stille deportasjon eller til og med etnisk rensing av Jerusalems arabiske befolkning". Vold og overgrep mot palestinerne øker i omfang.

På oppdrag fra Generalforsamlingen i FN har en ekspertkommissjon sett nærmere på forholdene i de okkuperte områdene. Rapporten bruker harde ord om Israels politikk mot den arabiske befolkningen. Og den legger fram harde fakta. I et dokument på 79 sider la kommisjonen fram materiale for Generalforsamlingen i FN om omfattende overgrep og en stadig forverret situasjon i de okkuperte områdene.

FN-ekspertene dokumenterer at israelske myndigheter har satt i verk "planlagte og stadig mer omfattende tiltak" for å endre situasjonen på bakken. Målet er å stille palestinerne overfor et fait accompli som kan umuliggjøre framtidige forsøk på å utfordre det israelske herredømmet i Øst-Jerusalem. Som et resultat av dette er den arabiske befolkningen i Øst-Jerusalem blitt utsatt for systematiske brudd på menneskerettighetene, sier ekspertene.

Smi våpnene om til plogjern

USA har brukt 5.820 milliarder dollar til atomforsvaret på 50 år

USA har produsert 700.000 atomladninger og brukt den nette sum av fem tusen åtte hundre og tjue milliarder dollar på sitt atomforsvar siden den spede begynnelsen i 1940.

Det er omlag 45.000 milliarder kroner, eller 112 norske statsbudsjett og omlag en tredel av de samlede militære utgiftene i samme perioden.

Tallene er resultat av fire års arbeid, finansiert av Brookings-instituttet.

De kjernefysiske ladningene har begrenset levetid, noe som krever regelmessig modernisering og fornyelse av de ulike komponentene. Forskerne bak rapporten sier at en av grunnene til de store utgiftene, er rivalisering mellom de tre våpengreinene. Alle vil de disponere over egne atomvåpen.

Det konkluderes med at USA har produsert flere atomvåpen enn landet strengt tatt behøver.

Nord-Norge - en del av Nordkalotten

De tre nordligste fylkene er Norges mest militariserte fylker. Landsdelen er tynt befolket og de klimatiske forhold er arktiske, dvs. lange vintrer og sårbart klima.

Av de tre fylkene i nord er Troms militærfylke nr. 1 allerede fra 1953. Det ble opprettet flere skytefelt, og mye militær øvingsaktivitet av både norske og utenlandske avdelinger har en måttet tale.

Etter sammenbruddet av øst/vest konflikten "etablerte" fiendebilde, fortsetter forsvarets virksomhet i Nord, riktignok med færre mannskap, men med økt materiell, effektivitet og behov for areal.

Kald krig eller ikke, av en samlet sum på 100 milliarder kroner som skal brukes de kommende 15 år, satter forsvaret 62 milliarder på Nord-Norge. Disse skal brukes til størstilt mekanisering av forsvaret. Det kjøpes inn et meget stort antall snøscootere, firehjulsdrevne terreng motorsykler, beltekjøretøyer, stridsvogner og rakettartilleri. Forsvaret skal være et invasjonforsvar i vår nordlige landsdel, fordi "vi ikke vet hvor Russland står i dag og enda mindre om 10-15 år".

Norge er svært NATO-vennlig, og det er NATOs holdning som styrer. Russland anses fortsatt å være fienden som Norge trenger å ruste seg mot. Under årets NATO-vinterøvelse var scenariet en konflikt mellom Whiteland som var medlem i både NATO og FN og Limeland som bare medlem i FN. Whiteland var rik takket være store olje- og gassforekomster. Limeland hadde problemer med å stabilisere økonomien og drev med størstilt våpeneksport. Landet krevde rettigheter over fjorder i Whiteland.

I Norge benektes det at det øves spesielt mot russerne. Men Norge er uansett det eneste NATO-landet med felles grenser mot Russland. Amerikanske offiserer sier rett ut: Klart er det russerne vi skal slåss

mot, hvem ellers tror du får oss til å komme opp hit?

Det er et høvelig påskudd ellers for utenlandske tropper til å trene under barske forhold, under NATOs kappe og for å kunne bli satt inn hvor som helst i verden. Danskene kommer f.eks. for å lære glattkjøring med "leopard"-stridsvogner. Danskene har en skvadron i Bosnia hvor terrenget er likt det de finner i Nord-Norge.

Norges FN-styrke (Telemark-bataljonen) trener i Troms for å lære seg å mestre snø og kulde m.m. Her brukes "ørkenvogner" - det er hjuldrevne panservogner som veier 12 tonn.

Økning av materiell, effektivitet og behov for mer areal medfører større press på natur, miljø og befolkning. Her er særlig reindriftsamene utsatt. I Troms ønsker forsvaret å koble sammen to skytefelt til ett sammenhengende øvingsfelt på 34 km². Et totalt annet bruk av arealene, med stor slitasje på marka, i de beste beiteområdene for reinen. Fra før av er beitearealene blitt mindre og mindre i årenes løp pga. bebyggelse og veier. Samene blir totalt spilt utover sidelinja.

Nå vil de forsøke å bringe saken inn for menneskerettighetsdomstolen i Geneve eller den Internasjonale Domstolen i Haag. Inngrepene betyr krenking av grensene for minoritetsvern fastlagt i ILO-konvensjonen nr. 169 av 1989 og art. 27 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Problemer med militariserte områder på bekostning av sårbar arktisk miljø, befolkning og spesielt urbefolkning går igjen over hele Nordkalotten. IKFF støtter da også samene i deres krav om å beholde sitt beiteland for rein og sitt livsgrunnlag.

Hermien Stoop Prestbakmo.

*Foto: Fra Blåtind skytefelt.
Hermien S. Prestbakmo*

Spor
Krafset i Moder Jord
Snart 30 år siden.
De var der bare engang
Bandvognene
For snart 30 år siden.
Stygge sår.

Jeg tenker
Bosnia, Kosovo, Serbia,
Golfkrige,
Kola, Chile,
Skytefelt, øvelsesfelt,
Mauken - Blåtind.

Det tar ingen ende,
Alltid mot "de andre"
Og for uretten begått "mot oss".
Sårene, smertene og raseriet
Er de samme
Overalt.

Sporene er de samme
Overalt
I krig og ved øvelser.
Imens blør Moder Jord
Lenge.

Spor
Så meningsløse.

Hermien S. Prestbakmo

Gave til fred og frihet

Som nevnt i forrige nummer av bladet i referat fra årsmøtet i Sandnes, har fred og frihet økonomiske problemer. Kostnadene er svært høye. Det tilskudd IKFF mottar fra UD, dekker såvidt halvparten av utgiftene for trykking og utsending. Medlemsavgiften som ikke har vært endret i mange år, inkluderer også abonnement på bladet.

Det vil si, vi må ha flere inntekter for å kunne utgi fred og frihet i det format som nå. Redaksjonsgruppen har forgjeves forsøkt flere utveier og har kommet fram til at vi må be medlemmer og abonnenter om "gaver".

De glade givere vil bli takket i bladet, med mindre man ikke ønsker det.

Vedlagt i dette nummer er en giroblankett som kan benyttes - på forhånd tusen takk.

— Birgit Wiig er gått bort —

Birgit Henriette Neubauer Borgersen Wiig var i en årrekke redaktør av "Øvre Smaalenene". Redaktørjobben hadde hennes far, Halfdan Borgersen, hatt før henne. Moren, Irma Borgersen, kom fra Berlin og hadde Neubauer som pikenavn. Sammen med sin søster vokste Birgit opp i Askim.

Birgit ble bare 70 år. Hun tok magistergraden i litteraturhistorie ved Oslo Universitet. Journalistikk og skribentvirksomhet ble hennes virke. Hun ble den første kvinnelige leder av Redaktørforeningen. Det var naturlig at hun også ble redaktør for de to avisene under FNs kvinnekongresser i Nairobi 1985 og Beijing 1995.

Hun skrev kvinneskjulte historier om norske kvinners innsats under siste verdenskrig og hennes siste arbeid, en enakter om kvinnesakskvinnen Åsta Hansten, fikk god kritikk i pressen. (For øvrig hadde Birgit Wiig selv arbeidet som litteraturanmelder både i Dagbladet, Aftenposten og Arbeiderbladet.) I minnetalen over henne understreket sogneprest Anne Berit Stensaker Birgits sterke engasjement for kvinnefrigjøring, fred og rettferdighet. I over 20 år deltok de to i et storstilet innsamlingsarbeid for å finansiere motstanden mot den barbariske omskjeringstradisjonen som ødela småjenters og kvinners helse i Nord-Afrika.

Som 19-åring deltok Birgit Wiig i en internasjonal arbeidsleir utenfor Zagreb der hun var med på å bygge en jernbane. Senere besøkte hun ofte Jugoslavia. Senest tok

hun på seg et oppdrag for hjelpeorganisasjonen CARE i det landet.

Hennes fredsarbeid var mangslungent. I 1948 organiserte hun en studentkonferanse i Norge der 25 tyske studenter deltok. Da Norge i 1954 tok opp forslaget om kvinner i militæret, skrev hun sammen med tre andre pamfletten: "Nei! Fire om Kvinner i Forsvaret." Til sin død var hun medlem av Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet.

Hun gikk aktivt inn for å hjelpe kvinner i Bangladesh som under krig hadde blitt voldtatt av fiendens soldater. Det var tusener som ble utstøtt av sin egen familie, men deres egne landsmenn og utenverden syntes ikke å prioritere disse krigsofrene.

Hun fulgte nøye med i hvordan legen Helen Caldicott ble utstøtt av den internasjonale organisasjonen som hun tok initiativet til:

"Physicians for Social Responsibility". Birgit Wiig merket seg hvordan hun ikke ble nevnt med et ord da de to mannlige legene fra USA og SOVIET fikk Nobels fredspris etter at de hadde forandret foreningens navn til "Leger mot Atomvåpen" og gjort den mer "aksepterbar".

Birgit Wiig ble leder av Oslo Kvinnesaksforening, Norske Kvinners Nasjonalråd og nestleder i "International Council for Women". Hun var medlem av Senterpartiet og møtte som vara-representant på Stortinget flere ganger; én gang samtidig med sin mann, økonomen Ole Wiig, - som møtte for SV.

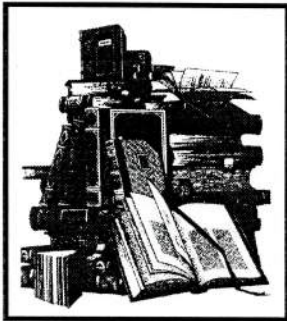
Ved sin død var hun aktivt kommunestyremedlem i Ski kommune-styre. Den dagen hun ble begravet sto det en artikkel av henne om de eldres sak i lokalpressen. Hun var alltid klar over de svakes situasjon og motarbeidet et hvert forsøk på å forværre kvinners, barns og gamles vilkår. Hun deltok også aktivt i EU-kampen på NEI-siden og satt i styret for bevegelsen.

Midt oppe i alt dette var hun et utpreget familiemenneske. Et av hennes siste "familieforetak" var å reise langs silkeveien fra Asia til Europa med sin mann og deres fire barn.

Nå er hun på en lengre reise. Vi vil savne henne sterkt: hennes inspirasjon, samarbeidsevne og nøkterne saklighet.

Berit Ås

BOK ANMELDELSER

De markedsradikales tros- lære som dogme og politisk backlash

Hans -Peter Martin og
Harald Schumann:

Globaliseringsfellen..

Trusselen mot demokrati og velferd

Gyldendal

Boken, utgitt i 1996, var opprinnelig beregnet på lesere i Tyskland og Østerrike, men er senere oversatt til 25 språk, og er blitt en internasjonal bestselger. Den fikk Bruno-Kreisky-prisen som årets beste politiske bok i 1997, og er av flere europeiske aviser omtalt som et must for alle politisk interesserte mennesker.

Forfatterne, diplomingeniør Harald Schumann og dr. juris. Hans-Peter Martin, begge redaktører i *Der Spiegel*, skildrer i boken utviklingen mot en turbokapitalisme, og hvordan den manifesterer seg. Finansaktørene arbeider utenfor statlig kontroll, og politikken er henvisning til tilskuerplass er en påstand forfatterne underbygger og dokumenterer. Kritikken mot markedsfundamentalismen er hardtslående og virker hele veien overbevisende gjennom eksempler og referanser. Boken viser at "kasinoøkonomien" er en trussel mot fundamentale samfunnssektorer, miljø, demokrati og velferd. Fattige land marginaliseres. Konseptet er det samme overalt: å minske statsutgiftene, senke lønningene og kutte ned på sosiale ytelser.

Den globale intregasjonen bygger på en næringspolitisk frelseslære: Nyliberalismen. Forenklet lyder grunntesen: Markedet er bra og statlige inngrep er dårlige. Mytene om lokaliseringsfordeler og rettferdig globalisering ble avslørt som naiv illusjon i det kriserammede Mexico i 1995 da landet måtte få en støttekreditt på 50 mrd. dollar fra IMF, USA og Canada.

Globalisering er ikke en felle i seg selv, men blir det når den kommer ut av politisk kontroll. Å gjenopprette politikkenes forrang ver økonomien ser forfatterne

som fremtidens hovedoppgave.

Eksempelvis er det ikke demokratisk valgte regjeringer som bestemmer skattesatsene lenger. Det er millionsjonglørene på verdensmarkedet som selv avgjør hvor mye de vil bidra med til fellesskapet. Mange vil ikke bidra i det hele tatt, og formue forsvinner i skatteparadisenes sorte hull, hovedbasene for den internasjonale skattekriminaliteten. Vi prøver å la utgiftene oppstå der skattene er "høyest", forklarer BMWs økonomiansvarlige, Volker Doppelfield. Tapping av statskassen skjer også på utgiftssiden gjennom solide subsidieringer.

Boken gir mange groteske eksempler på hvordan politikerne er i lommen på transnasjonale konsernledere som truer med kapitalflukt og utflagging. Et fremtidsscenario er redusert til et tallpar; 20 : 80, der 80% er utestengt fra arbeidslivet. Arbeid kan bli selve klasseskillet i fremtiden. Forfatterne har flere forslag til hvordan vi kan mobilisere mot "femtedels-samfunnet" og inngå allianser for å tøyte finansmarkedet. På en lettfattelig måte blir vi, som ikke er merkantilt innvidde, introdusert for vår tids viktigste debatt.

Elise Hübert

Tilstandsrapport om Jordens helse

Lester R. Brown (red.)
Worldwatch Institute:
Jordens tilstand 1998
Aschehoug

State of the World er blitt et internasjonalt referansedokument om ny kunnskap på miljøområdet, uttalte Gro Harlem Brundtland i 1991. Siden den gang har årbokens utbredelse og anvendelse økt. Den 15. årgangen utgis på 30 språk med et førsteopplag i USA på 100 000 eksemplarer. En grunn til rapportens verdensrenommé kan være at alle opplysningene er solid dokumentert, og at forskerne ved instituttet tenker på tvers av faggrenser og landegrenser. Å kalle Lester Brown "Doktor

Dommedag," som enkelte har gjort, er misvisende. Miljøkrisen er der, men Worldwatch-instituttet stiller ikke bare diagnosen. Den gir resept på medisinen som kan utbedre skadene selv om den ikke smaker særlig godt.

Blant de aktuelle emnene i årets utgave er: bevaring av verdens skoger, bærekraftige fiskerier, resirkulering av organisk avfall, produktiviteten i det globale jordbruket, klimaendringene og etablering av en ny økonomi. Listen over de miljønedbrytende prosessene er kjent fra tidligere utgaver. Den dokumenterer at truslene mot romskipet Jorden er formidable, men mulighetene er også enorme. En av de negative indikatorene er avskoging samtidig som kvaliteten på den gjenværende skogen forringes. Hvert år forsvinner 16 mill. hektar skog p.g.a. tømmerdrift eller overgang til andre driftsformer. Siden 1950 er forbruket av trevirke fordoblet og papirforbruket seksdoblet.

Avskogingen forsterker utarmingen av de vannførende lagene. Vannmangel er et av de mest undervurderte problemene verden står overfor. Grunnvannsnivåene synker på hvert eneste kontinent. Elver tørker ut, noe som ikke bare signaliserer vannmangel, men økologiske forstyrrelser. Hvis vi står overfor en fremtidig vannknapphet med redusert kunstig vanning, får vi også en fremtidig matmangel. Forbruket av korn er tredoblet siden 1950, og etterspørselen vil fortsette å øke med en årlig befolkningsvekst på 80 mill. mennesker. I et eget kapittel skisserer Brown en politikk for knapphet på korn.

Ett av de svarteste kapitlene beskriver desimeringen av verdens fiskebestander. En tredel av alle arter, både ferskvanns- og saltvannsfisker, er truet av utryddelse. 1998 er utpekt til "Havets år" av FN, og boken foreslår et knippe med tiltak for en bærekraftig fiskeriforvaltning. Oversikten over klimaendringene ble utgitt som Worldwatch Paper 138 til Kyoto-konferansen i desember 1997. Den glimter til med små, men instruktive suksesshistorier, som gjør det åpenbart at det er altfor tidlig å fortvile, skriver forfatterne Flavin/Dunn.

Et gjennomgangstema er økonomien som har vokst fra økosystemene, en verden "hektet på vekst, men som fortrenger konsekvensene" (William Rees). Det viktigste tiltaket er å omstrukturere den globale økonomien fra en vekstøkonomi til en bærekraftig økonomi. Brown foreslår

en omlegging fra skatt på inntekt til skatt på forbruk, og en gjenbruks/resirkuleringsøkonomi.

Dessuten må regjeringene slutte å subsidiere miljødeleggende aktiviteter. Over 600 mrd. dollar brukes hvert år til å subsidiere avskoging, overfiske, bruk av fossilt brensel og andre miljødeleggelser.

"Vekst for vekstens skyld er kreftcelens ideologi", skrev forfatteren Edward Abbey. Noe å tenke på foran neste års tariffoppgjør?

Elise Hüberr

Iran, et despotisk styrt land med potensiale for endring

Kari Vogt:
Reise i Iran
Cappelen

Kari Vogt, religionshistoriker og en av våre fremste islamekspertter, er tidligere prisbelønnet for sitt populærvitenskapelige arbeid om islamsk lov, (shari'a) trosinnhold og tradisjoner. Fjorårets bok gir glimt fra tre reiser, i mars og november 1996 og den siste i mai 1997. "Reise i Iran" er mer enn en vanlig reiseskildring. Den imøtekommer, i likhet med hennes tidligere bøker, behovet for en "grunnleggende kunnskapsberedskap" (hennes eget uttrykk). Takket være sitt store kontaktnett i den muslimske verden, har hun kunnet foreta reisene og intervjuer innflytelsesrike kvinner og menn i posisjon og opposisjon. Hun er en skarp og følsom iakttagere og formidler inntrykk og opplevelser presist og tydelig inntil minste, levende detalj. Hun trenger også under overflaten. Hennes brede, tverrfaglige lærdom setter henne i stand til å plassere fenomenene i en historisk og kulturell sammenheng.

"En reise i Iran" innebærer møtet med en gammel og rik sivilisasjon som avspeiles i dagliglivets mange små detaljer, - i kokekunst like meget som i omgangsformer", skriver hun. Samtidig er Iran paradoksens land: shi'a-muslimsk, men med et stort antall religiøse minoriteter, utnyttet av stormaktene, men aldri kolonisert, med et fundamentalistisk undertrykkelsesregime, men med rom for nye ideer, et kulturliv under sensuren kvelertak, men likevel nyskapende.

Kari Vogt oppsøker helligdommer, er til stede ved helgen- og martyrfeiringer og overværer religiøse ritualer. Hun forteller om studiesystem, studentliv, kvinnekamp og presidentvalget i 1997. Mest interessant er likevel møtene med

mennesker. Ett av dem er Maryam, aktiv i en kvinnegruppe som er i ferd med å etablere kvinnestudier som fag ved universitetet i Teheran. "Ikke i noe annet muslimsk land har jeg møtt en så åpenhertig og massiv kritikk av islamsk familielovgivning som i Iran", skriver Vogt. Situasjonen i landet virker moden for dyptgående og raske endringer i ekteskapskontraktene, arveloven, foreldreretten og forsikrings-spørsmål.

I bokens siste kapittel gjengir Vogt samtaler med politisk opposisjonelle. Sjefredaktør for tidsskriftet "Morgendagens Iran", Ezatollah Sahabi, en mann med omfattende politisk erfaring, slår fast at regimet i dag står svakere - politisk, økonomisk og moralsk - enn i 1980 årene. Han mener at en kritisk dialog med Vesten er bedre enn å isolere landet gjennom sanksjoner og boikott. Velger man sanksjoner, vil ekstremistene vinne.

En kjent opposisjonell, også utenfor Irans grenser, Abdul Karim Sorush, ser Islams lov som et historisk produkt og følgelig av begrenset varighet. En moderniseringsprosess er satt i gang, en prosess som det vil være umulig å stanse. I første rekke dreier det seg om en protest mot regimet, en protest som er synlig for alle.

Vogt konkluderer med at spørsmålet om boikott og isolasjon av Iran krever en langt mer omfattende og velfundert debatt enn den vi hittil har klart å føre. Alle som ønsker å overveie alternativene, vil ha glede av Kari Vogts bok.

Elise Hüberr

Islams opprør langs Nilens bredder

Fritz Nilsen:
Drep Farao!
Cappelen

Bokens tittel gjengir slagordet til de militante islamistiske aktivistene når de omtaler den egyptiske presidenten, Hosni Mubarak. Dermed stempler de ham som en arvtaker etter de despotiske faraoene. Nilsen kaller boken en kjærlighetserklæring til Egypt og spesielt Kairo, men også en "avskyresolusjon til et egyptisk regime som beriker de rike og utarmer de fattige". Han veksler mellom livfulle skildringer av gatelivet, kafeene og basarene, av årtusengammel kultur og moderne slum, og, - som kontrast til de vennligsinne- de, gjestfrie menneskene - en under-

trykkende regjering som har fratatt befolkningen både ytringsfrihet og valgfrihet.

Å avdekke årsakene til at araberverdens folkerikeste stat trues av islamistisk vold, er Nilsens viktigste ærend. Han nøler ikke med å henge bjelle på katten. Hosni Mubarak er en diktator og undertrykker, hevder Nilsen, og han har medvirket sterkt til at islamistene har fått så sterk tilslutning. Han og hans regjering har bare møtt vold med vold, ideologi med soldater og politi. Militær voldsbruk, tortur og terror er og blir de egyptiske myndighetenes svar på en ideologisk motivert bevegelse som har en økonomisk og sosial bakgrunn. Det sies at hvis vold og urett overskrider en viss grense, føder den ny vold og urett, og at dette er historiens eneste sikre lære.

En alvorlig side ved myndighetenes "lav-intensive krig" mot de islamistiske aktivistene, er at de intellektuelle systemkritikerne, som tror at terror kan stanses ved demokrati og økonomisk utvikling, har mistet troen på regjeringens vilje til å gjøre noe.

Spørsmålet er ikke bare hvorfor enkelte griper til våpen. Men også: Hvem tyr til vold? Omtrent 35% av egypterne leverer under fattigdomsgrensen, men de er ikke aktivister. Det er derimot de unge med god utdanning som enten er arbeidsledige, (10 års arbeidsløshet er vanlig) eller har et dårlig lønnet arbeid. De fleste aktivistene har en lavere universitetsutdanning, og noen kommer fra elitestudier.

I 1991 undertegnet Egypt en avtale med Det internasjonale pengefondet (IMF) og Verdensbanken som har ført til hardere vilkår for de dårligst stilte. Siden regjeringen støtter seg til Vestens velvilje, gir opprøret også en reaksjon mot vestliggjøringen av samfunnet. USAs svar på den islamistiske fundamentalismen er militært. Egypt får store, årlige våpenleveranser, dels betalt fra en årlig amerikansk våpenbevilgning på 1,3 milliarder dollar. Det militære samarbeidet er omfattende og inkluderer store, felles militærøvelser, noen tydelig innrettet mot innenlandsk uro. Hver dag legges varme under den store gryten som en dag kan koke over og skâlde både venner og fiender. Fritz Nilsen har skrevet en høyaktuell bok om et brennbart tema, en bok til ettertanke før verdens forenede arbeid for fred krones med en ny krig.

Elise Hüberr

IKFF

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet

Postboks 8810 Youngstorget
N-0028 Oslo
Besøksadresse:
Storgt. 33c -4. et.
(inngang Henrik Ibsens gt.)

Postgirokonto: 0813.516.8158

Telefon: 22 98 26 22
Telefaks: 22 20 37 80
Telefontid: Mandag og torsdag
kl. 8.30 - 12.00

Kasserer: Ingeborg Haugen,
Hogstveien 36, 2006 Løvenstad
Tlf.: 67 90 11 03

Landsleder: Kari Engelsgaard,
Kari Løchen, Mari Holmboe Ruge.
Adresse IKFF-kontoret.

Representant i det Internasjonale
hovedstyret:
Edel Havin Beukes, Løvenskioldsvei 12,
1342 Jar. Tlf. og faks: 67 53 13 00

IKFF-avdelinger - grupper - kontakter

Bergen: Eva Fidjestøl
Nils Langhellesvei 82,
5033 Fyllingsdalen
Tlf. 55 16 15 62
Jobb: 55 58 58 54

Drammen: Toril Rygh
Lensmannstien,
3050 Konnerud
Tlf. 32 88 49 19

Eidsvoll: Dagny Skauge
Hagalykja 41,
2080 Eidsvoll
Tlf. 63 96 44 58

Finnmark:
Astrid Larsson Kalvemo
9730 Karasjok
Tlf.: 78 46 71 84

Fredrikstad: Odrun Buer
Ridehusgt. 5 A,
1600 Fredrikstad
Tlf. 69 31 17 33

Grimstad:
Margit Furholt Eikenes
Skaregrømsvn. 3,
4890 Grimstad
Tlf. 37 04 04 56

Hamar: Anna Sveberg Eggen
Orion 39,
2300 Hamar
Tlf. 62 52 55 77

Nordland fylke: Eva Braseth
Reinslettveien 41,
8000 Bodø
Tlf. 75 58 13 19

Oslo og Omland: Kerstin Bugge
Gøteborggt. 1,
0566 Oslo
Tlf. 22 38 52 76
og
Helga Syvrist
Tåsenveien 77
0873 Oslo

Røros: Åse Berg
7482 Glåmos
Tlf.: 72 41 46 31

Sandefjord: Tulle Elster
Bentserødn. 95,
3200 Sandefjord
Tlf. 33 47 38 75

Sandnes: Berit Oldeide
Christiesgt. 20, 4300 Sandnes
Tlf.: 51 66 31 67

Stavanger: Kari Foldøy
Rektor Berntsensgt. 12 B,
4022 Stavanger
Tlf. 51 55 33 83 og

Kjersti Knutsen
Nedreveien 24,
4018 Stavanger
Tlf.: 51 58 74 04

Troms fylke:
Hermien Stoop Prestbakmo
Trollbakken 6,
9220 Moen
Tlf. 77 83 13 24

Trondheim: Ingeborg Skjåk Bræk
Overlege Kindtsgt. 3,
7016 Trondheim
Tlf. 73 94 06 08

Tønsberg: Bjørg Berg
Mårvn. 7,
3124 Tønsberg
Tlf. 33 32 64 35

International Peace Update
utgis i Geneve,
adr.: WILPF, 1 rue de Varembe,
1211 Geneva, Switzerland
Pris: Kr. 120,- pr. år

– BESTILLINGSKUPONG –

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet (IKFF)
Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Jeg vil bli medlem abonnent på Fred og Frihet

Medlemmer: kr. 200,- inkl. bladet

Abonnement på Fred og Frihet: kr. 150,-

Pensjonist / ungdom: kr. 150,- inkl. bladet

Postgiro nr. 0813 5168 158

Navn:

Adresse:

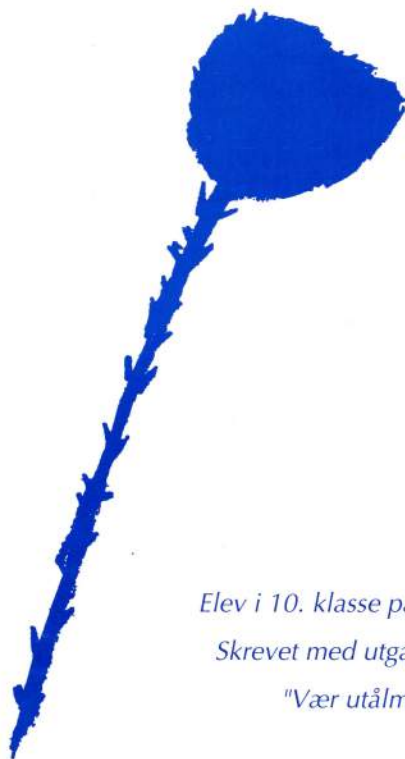
Postnr./Sted:.....

Framtida

*Framtida - ein rosestilk
klatrar lenge, langt.
Mange torner vil ein møta
stikka seg og hengje fast.*

*Er klatreturen verdt det?
Du, som er gartnaren, avgjer.
Rosa du har dyrka kan vera
brun og vissen - ein bladkvast -
eller eit praktfullt kunstverk.*

*Men uansett er ho noko
som du må ta vare på;
framtida*

*Elev i 10. klasse på Giske ungdomsskole
Skrevet med utgangspunkt i Hagerups:
"Vær utålmodig menneske".*

